

industrija
gumijevih
usnjenih
in kemičnih
izdelkov

Sava Kranj

19. OKTOBER 1974

ŠTEVILKA 18 — XIV

Imenovanji

Janez Beravs, generalni direktor Polikema

Delavski svet sestavljene organizacije združenega dela Polikem je na svoji seji dne 9. oktobra imenoval za generalnega direktorja Janeza Beravs. Iz Save odhaja človek, ki ji je dal svoj pečat, svoje znanje, svoje delo, svoj odnos do dela in sodelavcev. Iz vsega srca mu čestitamo k imenovanju in želimo tudi na novem delovnem mestu veliko uspehov.

Filip Majcen, v. d. direktor DO Sava

Od leta 1962 je zaposlen v naši delovni organizaciji ing. Filip Majcen. Vseskozi na odgovornih delovnih mestih, nazadnje kot direktor TOZD POS. Dne 15. oktobra je bil na seji delavskega sveta delovne organizacije imenovan za v. d. direktorja Save. Iskreno čestitamo!

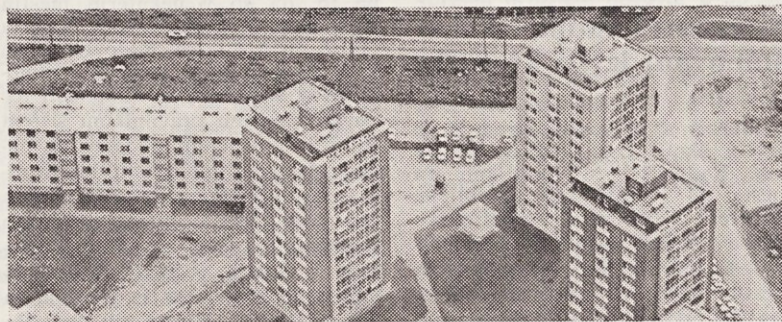
Poškodbe

Največ poškodb v Savi je bilo v I. polletju letošnjega leta v TOZD VET (transport) in TOZD TAP (konfekcija). Tam, kjer so poškodbe pogost pojav, je potrebno poiskati vzroke in ukrepati.

Sindikati

Za kongresom Zveze socialistične mladine bo v začetku novembra tudi kongres Zveze sindikatov. Prve priprave so se že pričele, tudi v Savi. Od aktivnosti nas vseh je odvisno celotno sindikalno delovanje, zato vas vabimo, da v razpravah poveste svoja mnenja in predloge.

Predstavljamo vam ...

Za to številko glasila smo pripravili informacije o podjetjih Puškarna in Totra. Pred nedavnim smo se združili in prav je, da se spoznamo. Pogovarjali smo se z delavci teh kolektivov o združenju, o njihovem delu in načrtih. Poprašali smo tudi, če bi si radi ogledali Savo. »DA« so rekli. »in tudi mi vam pokažemo naše podjetje«. V naslednjih številkah bomo pisali tudi o drugih priključenih podjetjih (Kemična tovarna Moste, Vulkan Niš in Ruma).

Izobraževanje

Izobraževanje poklicnih gumarjev je naloga, ki se jo je treba lotiti celovito. Sava potrebuje sposobne, kvalificirane delavce. Probleme izobraževanja je treba odpraviti. Ne sme biti ovir za nemoteno usposabljanje, kajti dobri delavci v največji meri vplivajo na dobro delo. Delavci izobraževalnega centra vedo, da niso sami sebi namen. Izdelali so predloge kaj narediti, da se bo nadaljevala tradicija in kvaliteta izobraževanja v Savi. Gradivo so dali v javno razpravo. Mladina jih je že podprla ...

O kvaliteti

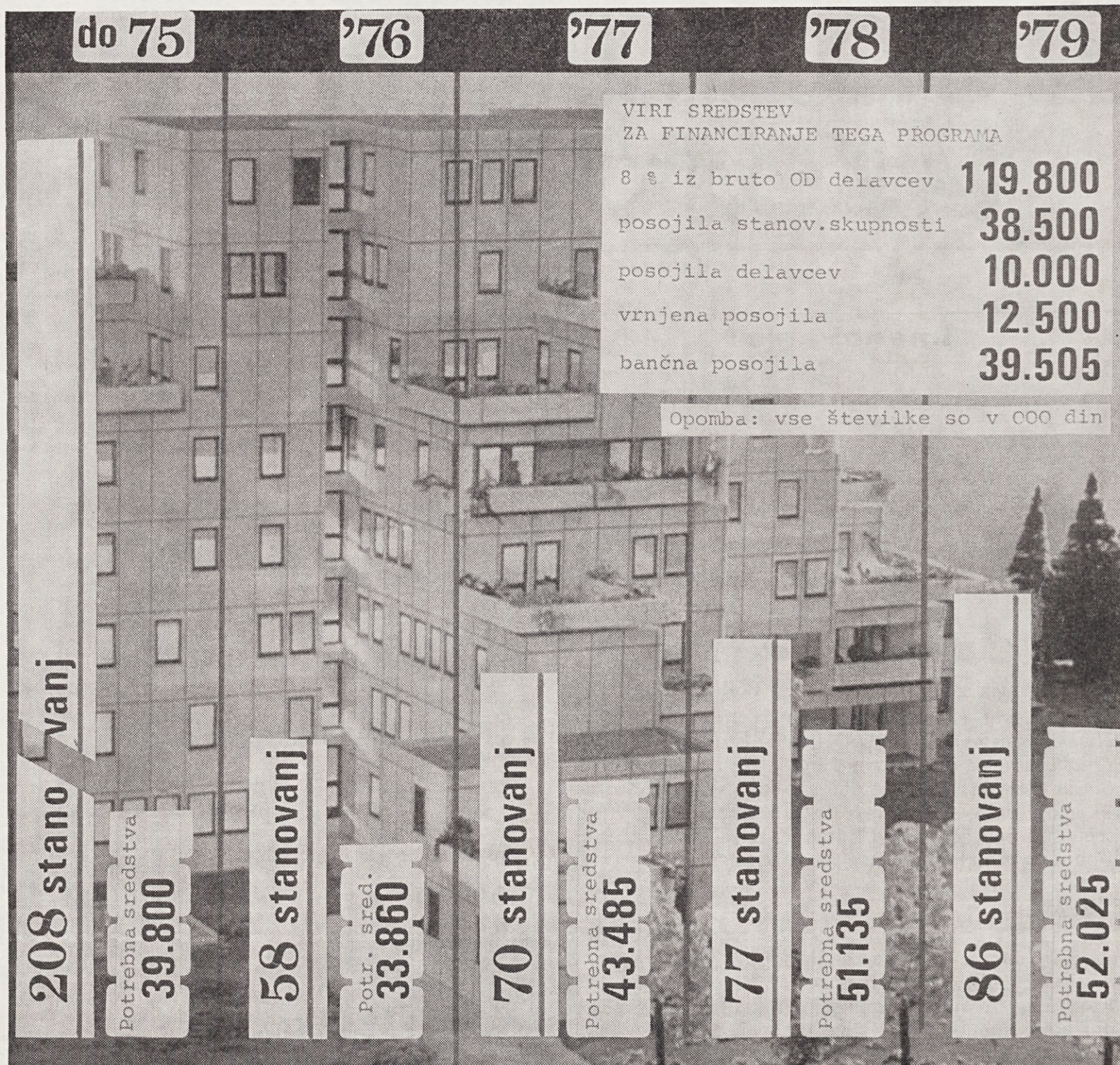
ne pišemo preveč pogosto v našem glasilu, pa vendar to ne pomeni, da o njej v Savi ne razpravljamo. Ustrezni organi pravzaprav perma-

nentno obravnavajo poročila o gibanju kvalitete in ustrezno tudi ukrepajo. Informacijo, ki jo danes objavljamo smo povzeli po enem takih periodičnih poročil. Opozarja nas ...

Še o stanovanjih!

Na reševanje stanovanjskih problemov delavcev v 5 letnem obdobju vpliva cela vrsta objektivnih in subjektivnih okoliščin, ki posamezne postavke v programu lahko spremenijo. Koliko bomo dogradili, koliko bo to stalo in kakšna stanovanja graditi — preberite v sestavku Realne možnosti reševanja stanovanjskih problemov delavcev za obdobje 1975—1979.

VIRI SREDSTEV
ZA FINANCIRANJE TEGA PROGRAMA

8 % iz bruto OD delavcev	119.800
posojila stanov.skupnosti	38.500
posojila delavcev	10.000
vrnjena posojila	12.500
bančna posojila	39.505

Opomba: vse številke so v 000 din

S tabele je razvidno, koliko stanovanj bomo lahko gradili do leta 1979

Realne možnosti reševanja stanovanjskih problemov delavcev za obdobje '75 - '79

Trenutno je v občini na prvem mestu gradnja stanovanj na Planini, kjer bo do leta 1970 zgrajenih že 4.500 stanovanj. Predvidevamo, da bo letno dograjenih za vselitev 400 do 450 družinskih stanovanj, v letu 1975 pa tudi samski dom s 300 ležišči. Po programu stanovanjske izgradnje v občini naj bi v naslednjem 5-letnem obdobju zgradili tudi okoli 1000 privatnih hiš, kar je za več kot 100 % manj kot v preteklem 5-letnem obdobju. Trenutno je razmerje med individualno in blokovno gradnjo v občini 25:75 v korist blokovne gradnje. To je v skladu z republiškim pripo-

ročili in tako razmerje bo verjetno ostalo tudi v naslednjih 5 letih.

Možnosti nakupa stanovanj izven kranjske občine

Intenzivna blokovna zgradnja je tudi v Skofji Loki, Trziču, Medvodah, Radovljici in Ljubljani. Ta mesta od Kranja niso oddaljena več kot 25 km, zato v kadrovske službo pogosto prihajajo posamezniki, ki že sedaj živijo v navedenih mestih, imajo pa neurejene stanovanjske razmere. Zahtevajo, da od-

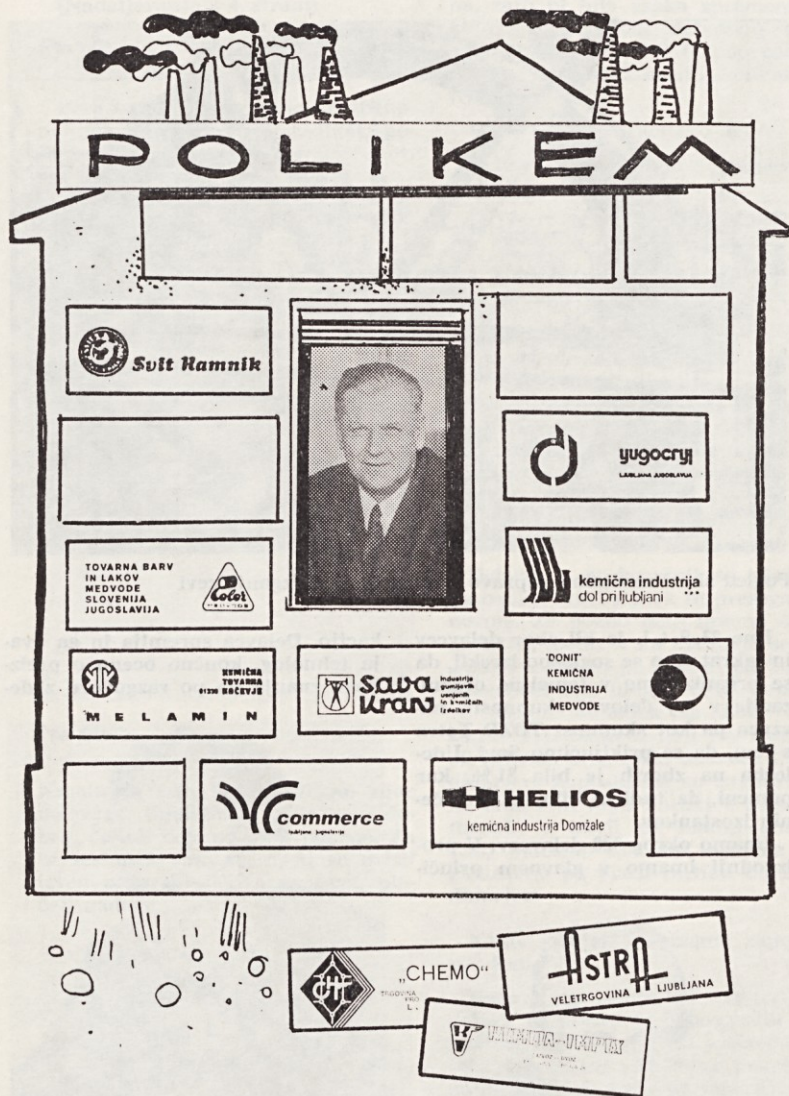
kupimo določeno število stanovanj tudi v omenjenih krajih. Ne glede na to, da so v nekaterih mestih stanovanja cenejša kot v Kranju (Trzič, Skofja Loka, Radovljica), pa je z ustanovitvijo občinske samoupravne stanovanjske skupnosti ter novim bančnim pravilnikom sistem zbiranja finančnih sredstev za nakup stanovanj in sistem kreditiranja stanovanjske izgradnje urejen tako, da SAVA nima na voljo finančnih sredstev za nakup stanovanj v drugih občinah. Možno bi bilo dodeljevati manjša posojila za odkup stanovanj v drugih občinah,

kar pa je za večino prosilcev nesprejemljivo, ker nimajo na voljo dovolj lastnih sredstev.

Seveda pa bomo morali v prihodnjem 5-letnem obdobju zbrati potrebna finančna sredstva za nakup določenega števila stanovanj na Vrhniki in v tistih mestih Jugoslavije, kjer imamo svoje trgovine. Trenutno je v kadrovske službi evidentiranih 16 prošenj delavcev, ki so zaposleni v naših trgovinah in 4 prošnje delavcev iz obrata na Vrhniki. Verjetno vsem v naslednjem 5-letnem obdobju ne bo mo-

(Nadaljevanje na 10. strani)

k napredku in rasti Save. Tovarišica Ema Pevc, sekretarka ZK Sava pa se je zahvalila v imenu družbenopolitičnih organizacij in mu izročila šopek rož ter spominsko darilo.

Člani delavskega sveta delovne organizacije so z aplavzom podprli besede tov. Pevčeve in Dimitrijevskega, ki je med drugim dejal, da bi bil potreben daljši govor, če bi hotel naštevati vse Beravsove zasluge.

FILIP MAJCEN v. d. direktor DO SAVA

Dne 15. oktobra letos je delavski svet delovne organizacije na 9. redni seji imenoval za vršilca dolžnosti direktorja delovne organizacije Sava Filipa Majcna, dipl. inž.

Tov. Filip Majcen je zaposlen v delovni organizaciji Sava od 1. 3. 1962, in sicer je delal na delovnih mestih:

- samostojnega kontrolnega analitika,
- vodja proizvodnje Save,
- šefa oddelka tehnične kontrole,
- vodje kontrole službe,
- vodje pnevmatikarne v izgradnji,
- direktorja prodajne službe,
- direktorja marketinga,
- direktorja TOZD POS.

Poleg uspešnega opravljanja dela in funkcij na dosedanjih delovnih mestih je bil vedno vsestransko družbenopolitično dejaven. Bil je član CK ZKS, sekretar TK ZK, član upravnega odbora itd. Predlog o imenovanju so podprle družbenopolitične organizacije v delovni organizaciji in generalni direktor sestavljene organizacije združenega dela Polikem.

Na isti seji je bil sprejet sklep o razpisu prostega delovnega mesta individualnega poslovnega organa (direktorja) delovne organizacije Sava Kranj, v ta namen je bila imenovana v skladu s 109. členom samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij združenega dela v delovno organizacijo petčlanska razpisna komisija predstavnikov temeljnih organizacij in samoupravne delovne skupnosti.

Tov. Majcnu iskreno čestitamo k imenovanju z željo, da bi tudi uspel združevati vse napredne sile v Savi in da bi delovno organizacijo vodil k nadaljnjim uspehom.

JANEZ BERAVS prevzel novo delovno dolžnost

Dne 9. oktobra letos je delavski svet branžne sestavljene organizacije združenega dela Polikem imenoval Janeza Beravsja za generalnega direktorja tega podjetja (na 1. seji je bil imenovan za vršilca dolžnosti).

Janez Beravs torej odhaja in marsikdo od vas se bo tudi — poleg mene — spomnil dnevoj, ur ali pa samo minut, ki smo jih »predelali« skupaj. Ti spomini so različni, odvisni pač od situacije, ki nas je povezovala z njim. Toda ocena človeka in njegovega dela na srečo ne sloni na mnenjih posameznika ali na sestavljanju obrobni dogodkov.

Odvisno od položaja, delovnega mesta in stopnje odgovornosti vsakdo vtisne svojemu delu svoj pečat majhnosti ali veličine, zrelosti, poguma in naprednosti. Kaj je dal in kaj je naredil Janez Beravs (v Savi)?

Ko so njegovi sodelavci pripravljali predlog, naj dobi Kraigherjevo nagrado, so napisali osemdeset strani, našli in dokazali so njegove zasluge za razvoj Save. Zato gotovo ni potrebno, da dejstva ponavljam. Prepričan sem, da mu je kolektiv Save ne samo enkrat dokazal svoje zaupanje, enako, kot mu tudi zdaj zaupa osem tisoč delavcev Polikema. In želimo mu, da bi bil tudi na novem delovnem mestu enako uspešen.

Zahvala Janeza Beravsja

»Zahvaljujem se samoupravnim organom, družbenopolitičnim organizacijam in vsem delavcem Save za plodno sodelovanje in zaupanje, kakršnega gotovo ni bil deležen nihče v Savi. Stali ste mi ob strani tudi v najtežjih trenutkih, predvsem pa ste me v celoti podprli pri združevanju in povezoivanju z drugimi delovnimi organizacijami.

V sestavljeni organizacijo združenega dela grem z zaupanjem delovnih ljudi, ne pa po nekem višjem ukazu. Naredil bom vse, da bom zaupanje opravičil. Moje delo na novem delovnem mestu bo nadaljevanje dela v Savi in prevzemam ga, ker zaupam delovnemu kolektivu.«

Tovariš Beravs je še dodal, da je Sava postala najboljša jugoslovanska gumarsko podjetje in nadaljeval: »Vem, kaj je delo, vem pa tudi, da posameznik ne more veliko, če za njim ne stoji dober delovni kolektiv. Vsa priznanja, ki sem jih dobil, so v resnici priznanja delavcem Save in mojim sodelavcem. Le timsko delo nam je omogočilo tolikšne uspehe.«

Ilija Dimitrijevski, predsednik delavskega sveta delovne organizacije se je tov. Beravsju zahvalil za njegovo požrtvovalno delo in velik prispevek

Družbeni dogovor

O oblikovanju in izvajanju štipendijske politike in samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov

V večini občin v Sloveniji so že sprejeli družbeni dogovor o oblikovanju štipendijske politike in samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov. Izvršni svet občinske skupščine Kranj je oba akta obravnaval dne 27. 8. 1974 in predlagal občinski skupščini, da pristopi k družbenemu dogovoru o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike in priporoči temeljnim organizacijam združenega dela v občini, da čimprej podpisajo samoupravni sporazum. O tem je

sklepala občinska skupščina 2. oktobra 1974.

Glavni namen obeh aktov je zagotoviti primerne materialne pogoje za šolanje mladih ljudi, ki so učenci poklicnih, srednjih šol in študentje na višjih in visokih šolah. Predvsem daje novi družbeni dogovor velik poudarek solidarnostnemu načelu.

Določa namreč, da vse delovne organizacije izločajo iz svojega bruto osebnega dohodka 0,5% za tako imenovana združena sredstva za

(Nadaljevanje na 12. strani)

Predstavljamo vam . . .

S prvim januarjem leta 1975 nas bo Savčanov čez pet tisoč. Številka sama po sebi ne bi predstavljala kaj posebnega — če pri tem bralec ne upošteva, kolikšna vrednost dela se pretaka skozi pet tisoč parov delovnih rok in če ne upošteva, da od teh delovnih rok živi še približno pet tisoč naših svojcev (starši, žene, otroci . . .)

Ne nameravam pisati o odgovornosti, ki je pred nami vsemi, o odgovornosti, da zagotavljamo s svojim delom, pridnostjo in poštenostjo življenje delovne skupnosti in njeno rast. A vem, da bo tudi o tem potrebno pisati . . .

Na tem mestu sem že večkrat zapisal, da ima medsebojno poznavanje ljudi in dela velik pomen tudi za dobre medsebojne odnose, dobri medsebojni odnosi pa vplivajo na

boljše delovne učinke, boljši delovni učinki na boljši dohodek . . .

Torej pišem tale sestavek za to, da bi se boljše poznali oziroma da se sploh spoznamo. Pred nedavnim smo rekli DA za združitev s petimi drugimi podjetji (Puškarna, Totra, Kemična tovarna Ljubljana, Vulkan in Ruma). V uredništvu smo sklenili — odbor za informiranje pa nas je v celoti podprl — da v nekaj naslednjih številkah predstavimo ta podjetja. Takoj pa moram bralca opozoriti, da bodo te informacije »neuradne«. To pomeni, da bomo izpuščali ekonomski in tehnični del, kajti teh podatkov smo vam posredovali veliko pred razpravami in odločanjem.

Naslednje informacije smo pripravili na osnovi razgovorov z direktorjema Puškarna in Totre, pogovarjali pa smo se tudi z drugimi člani teh kolektivov.

TOTRA

Totra, tovarna pozamenterije in izdelkov iz plastičnih mas, je bila ustanovljena 1927. leta, naslednje le-

Miloš Rojec, dipl. inž. — direktor Totre

to je bila registrirana pod imenom Tovarna trakov (Totra). Obrat se je sčasoma razvil v majhno podjetje in leta 1946 je v tem podjetju delalo

le 18 delavcev, deset let kasneje pa že 135 delavcev, količinska proizvodnja pa se je dvignila z 12 na 86 ton. Predelavo plastičnih mas so vključili v proizvodni program 1962. leta.

V naslednjih letih so izpopolnjevali tehnologijo svojih izdelkov, v proizvodnjo pa so vpeljali celo vrsto novih. Strmo rast dokazuje tudi podatek, da je leta 1966 v Totri delalo že 328 delavcev, medtem ko je pomembnejše še tole: leta 1961 so imeli po zaključnem računu 100, leta 1971 pa kar 1290 milijonov dohodka. Seveda so v svojem razvojnem obdobju vpeljali vrsto novih proizvodnih programov plastičnih mas, nakupili so moderno opremo in nove stroje. Precej del imajo v celoti ali polavtomatiziranih. Sicer pa objavljamo z obeh naših obiskov fotografije, katere tudi veliko povedo.

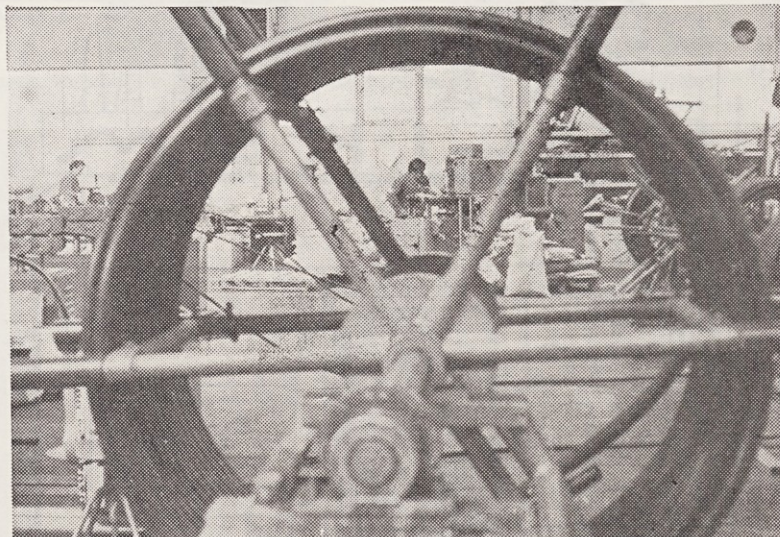
Pogovarjali smo se z:

MILOŠEM ROJCEM, dipl. inž. — direktorjem,

IGORJEM OSREDKARJEM — tekstilnim tehnikom — obratovodjem v pozamenteriji,

JANEZOM GREGORIČEM — dipl. inž. — obratovodjem plastike.

Kako ste razpravljali in odločali o priključitvi?

Pogled skozi navijalno napravo v oddelku za brizganje cevi

Dne 23. 9. t. l. je bil zbor delavcev in takrat smo se soglasno izrekli, da se organiziramo v temeljne organizacije v tej delovni skupnosti, navzven pa kot skupnost TOZD Totra s tem, da se priključimo Savi. Udeležba na zborih je bila 81 %, kar pomeni, da tudi ni bilo neopravičenih izostankov.

Imamo okrog 320 delavcev. V proizvodnji imamo v glavnem priučni-

kacijo. Delavca spremlja in ga uvaža tehnolog, končno oceno o preizkusu znanja pa po razgovoru z de-

Janez Gregorič, obratovodja plastike

lavcem da vodja izmene. Ze nekaj let imamo približno enko število delavcev in tudi za morebitne odhode iz podjetja ne iščemo nadomestil, saj z modernizacijo proizvodnje novih delavcev ne rabimo. Trenutno npr. poskušamo spraviti v pogon nov avtomatski stroj za izdelavo vezalk, ki bo nadomestil 7 delavk.

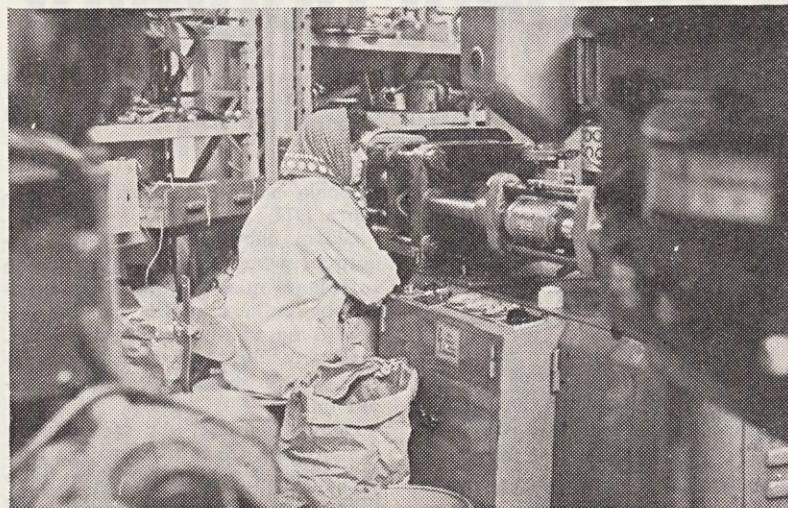
Na kakšen način imate organizirano samoupravljanje?

(Nadaljevanje na 5. strani)

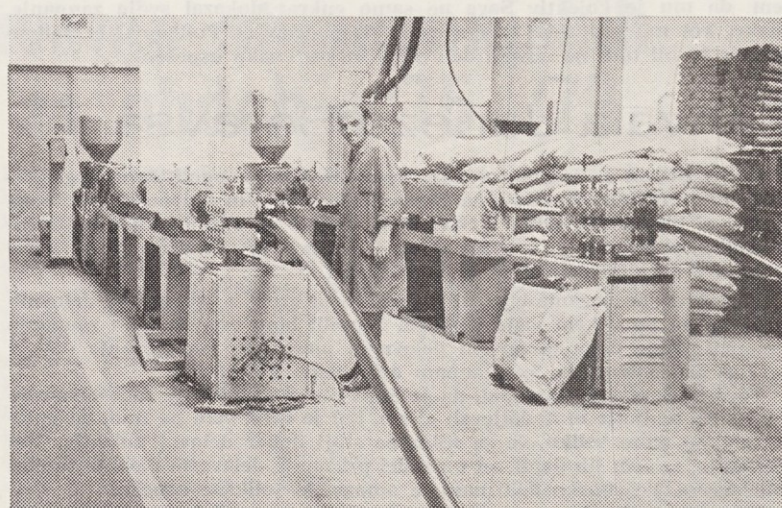

Igor Osredkar, obratovodja pozamenterije

tvena delovna mesta, na katerih zaposlenim po preteku 1—3 mesecev priučitvene dobe priznamo kvalifi-

Posnetek iz oddelka za izdelovanje plastičnih izdelkov

Stroj za brizganje cevi

(Nadaljevanje s 4. strani)

Kako ste posredovali informacije o združevanju?

Prve sestanke so vodile družbenopolitične organizacije, sindikat, politični aktiv in člani svetov enot.

Iva Šinko

Kmalu za tem je bil sklican zbor delavcev. Udeležba je bila zelo dobra, četudi delamo na 3 izmene. Za ta sestanek smo vsem, ki so prišli izven rednega delovnega časa, plačali nadure.

Jana Završnik

Kakšna vprašanja so postavljali na teh sestankih?

Vprašanja so bila dokaj tehtna. Zanimala nas je nova organiziranost in status po povezavi. Vemo, da ima Sava lastno interno banko in preko nje tudi veze z zunanjimi bankami. Mi smo že pred prvimi razgovori o združitvi imeli izdelan investicijski program izgradnje in zato smo tudi namensko oddvajali sredstva. Ob pripojitvi k Savi pa se zavedamo, da bomo tudi pod novim okriljem morali delati, saj sicer od Save ne moremo pričakovati kakšnih ugodnosti. Velik korak na poti razvoja pa je za nas tudi možnost, da preko Save pridemo v Polikem.

Med delavci je bilo zelo veliko zanimanje, da zvedo kar največ o priložnosti. Zanimata jih njihov socialni položaj in varnost. Pretežna večina delavcev je še vedno zaposlena na enakih delovnih mestih kot ob vstopu na delu. Napredovanje ni bilo možno, dela so priložne-

na, zato bi bila vsaka sprememba, ki bi zagotavljala delavcem tudi boljši osebni položaj in napredovanje na delovnem mestu, zelo pozitivna.

Kako se organizacijsko delite?

Delovno organizacijo Totra sestavljajo naslednje enote:

1. TOZD POZAMENTERIJA,
2. TOZD PLASTIKA in
3. STROKOVNE SLUŽBE SKUPNOSTI TOZD TOTRA.

Vsaka temeljna organizacija ima svoj svet obračunske enote, delavski svet delovne organizacije pa je skupen. V svete so voljeni delegati, prav tako pa v delavski svet delovne organizacije iz vsake temeljne organizacije po 5 delegatov.

Na kakšnih načelih imate urejeno nagrajevanje delavcev?

Delavci v proizvodnji so plačani na osnovi števila točk in preseganja norme. Za nočno delo imamo 40 % dodatek, medtem ko kvalitete še nismo ocenjevali, po novem pa bomo priznavali tudi minulo delo. Poprečni osebni dohodek je 2.620 din, 2-krat v letošnjem letu pa nam je bil priznan draginjski dodatek 150,00 dinarjev. Zaposlenim so zagotovljeni kvalitetni topli obroki v dveh izmenah, v tretji pa hladni obrok. Zanj plačamo 4,00 din, delovna organizacija pa plača razliko do 11,00 dinarjev.

Kako rešujete probleme zaposlenih žena?

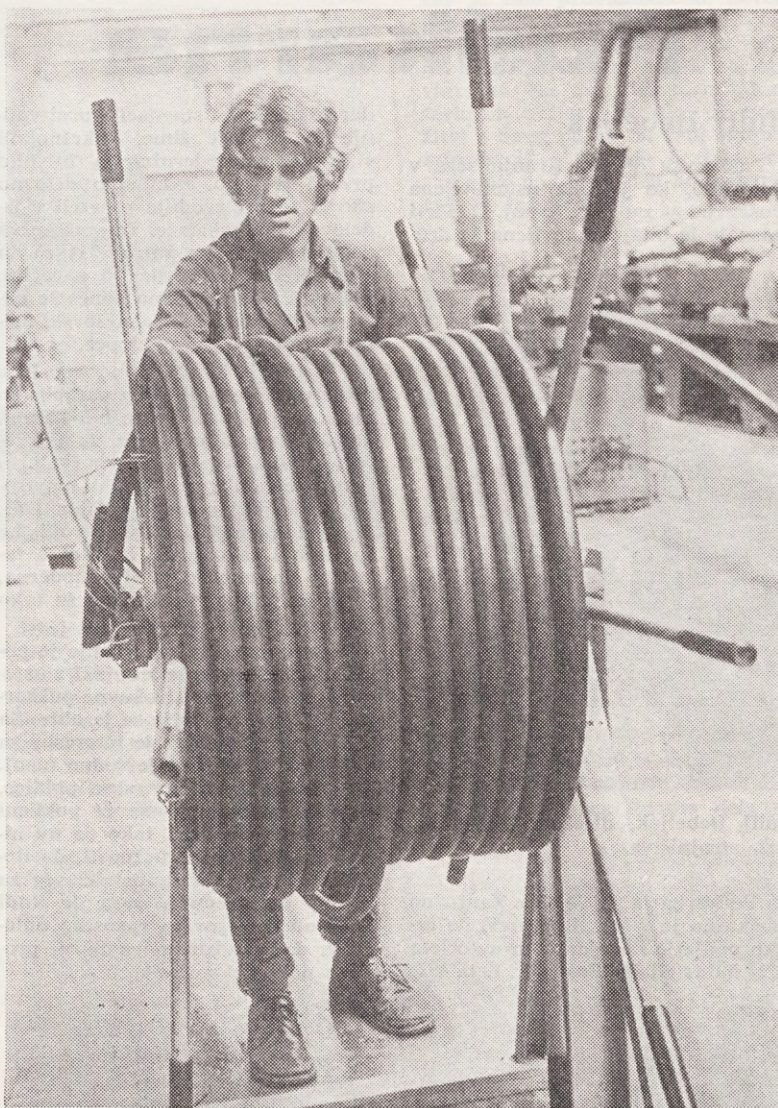
Imamo zaposlenih kar dve tretjini delavk in precej je bolezenskih dopustov. Kljub temu pa proizvodnja teče naprej, saj se v takih primerih najdejo nadomestila od tam, kjer je delo možno za krajši čas ustaviti. V konicah, ko so potrebe največje, morajo določene delavke delati tudi ponoči, vendar bomo s 1. januarjem nočno delo žena popolnoma ukinili. Poprečna zaposlitev je 13 do 14 let. Delavci so večinoma iz bližnje okolice, tam imajo stalna bivališča, zato je fluktuacija minimalna.

Morebitne stanovanjske probleme rešujemo s krediti. Članom kolektiva, ki so v podjetju že 13 let, nudimo 10-dnevno okrevanje, tako da jih redno letuje okrog 20, omogočamo pa tudi klimatsko zdravljenje na priporočilo zdravnika.

Investicijski program je bil izdelan že pred združitvijo. Ali ga boste sedaj spreminjali?

Jože Potokar

Navijanje PVC cevi — podobno kot pri nas v cevarni

Planov ne bomo spreminjali. Za investicije imamo do sedaj zbranih že 500 milijonov, ki so vezani v banki. Če bi začeli s to investicijo že danes, bi prihranili vsaj 700 milijonov din.

Kapacitete nameravamo povečati v predelavi plastičnih mas, pri pozamenteriji oz. vezalkah pa želimo modernizirati barvarno in avtomatizirati izdelavo vezalk. Z obstoječo proizvodnjo pokrivamo 80 % vseh potreb po vezalkah v Jugoslaviji. Tudi nadaljnje investicije so usmerjene v modernizacijo proizvodnje. Pred časom smo uskladili proizvodne programe tudi s sorodnimi podjetji, tako smo npr. Traku Mengeš dalj del proizvodnje elastike, oni pa nam v celoti proizvodnjo vezalk. Šlo je za obojestransko korist, saj smo se tako eni kot drugi specializirali le na določen artikel. Ob tako specializirani in usmerjeni proizvodnji lahko zadovoljujemo trg z vedno novimi, modernejšimi primerki izdelkov, novimi standardi in posebnimi kolekcijami naročil. Zaradi majhnosti obstoječih zgradb imamo posamezne stroje za izdelavo vezalk v treh prostorih. Poleg tega imamo v enoti pozamenterije še linijo za izdelavo elastike in trakov za zavese.

Svoje zmogljivosti bi lahko še povečevali, saj smo praktično najmočnejša tovarna za izdelavo pozamenterije in izdelkov iz plastičnih mas. Tudi prostor za novogradnjo imamo rezerviran. Partnerje za so-

delovanje smo že iskali, vendar nam nihče ni mogel nuditi širšega asortimenta in možnosti boljšega dela. Končno smo našli stik s Savo. S

Lojze Slak

takim podjetjem, s katerim bomo lahko pokrivali potrebe čevljarske industrije z umetnim usnjem, kemičnimi izdelki in lepili. Pomanjkanje surovin pa je vedno večje. Spoznali smo, da se moramo integrirati s podjetjem, s katerim bi lahko načrtno gospodarili. S tem si želimo zagotoviti tržišče in surovi-

(Nadaljevanje na 12. strani)

Puškarina

Julij Debeljak

Puškarska obrt v Kranju sega v leto 1920, ko je bila ustanovljena Puškarna — zadruga Kranj. Dve leti kasneje je bila ustanovljena še dru-

Julij Debeljak, direktor Puškarnе, inž. strojništva

ga Puškarna Janka Mišiča. Zadržno puškarno je v letu 1924 prevzelo češko podjetje Zbrojevka in nato leta 1924 industrijalec Pošinger. Leta 1928

dar je prišlo do stagnacije proizvodnje in prodaje žime, kakršnokoli vlaganje v modernizacijo bi bilo preveč tvegano, zato smo delovno silo iz te proizvodnje prevzeli v izdelovalnico embalaže. To smo sprva delali pretežno za potrebe Iskre, in sicer predvsem škatle po naročilu. Poleg embalaže imamo danes še patronarno, kjer izdelujemo lovski material: tulce, čepe, poklopce.

V letih 1960—1962 smo začeli s proizvodnjo orodij. Prva naročila so bila prav iz Save. To so bili kalupi, nato kalupi za podplate, za termoforje in za ostalo tehnično blago. Orodja izdelujemo še vedno na strojih, ki so bili postavljeni leta 1964, saj se tehnologija na teh strojih ne spreminja tako hitro in tudi s takratno opremo, ki je bila moderna, še danes lahko zagotovimo še tako precizen izdelek oz. orodje.

Za strokovno izobraževanje je poskrbela Puškarna že leta 1921 z ustanovitvijo Državne strokovne puškarske šole. Ta tradicija se je ohranila še do danes, vendar je interesov za poklicno izobraževanje vedno manj. V Kranju sta za tovrstne poklice, kot jih rabimo pri nas, že poklicni šoli v Iskri in Savi, tako da mi nismo imeli nobene možnosti, da dobimo nove kvalificirane delavce za lastno proizvodnjo, zato je tudi eden od razlogov za zavestno odločitev, da se združimo s Savo, problem nove delovne sile.

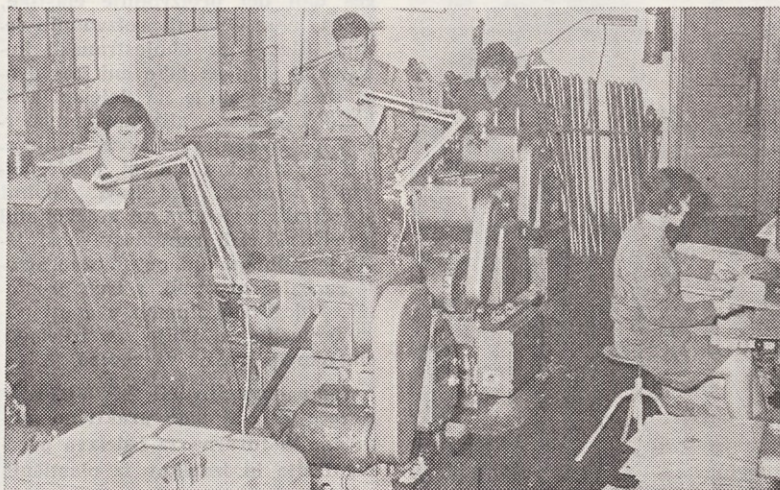

Menza je sicer majhna, vendar zadostj velika za 126 članov kolektiva

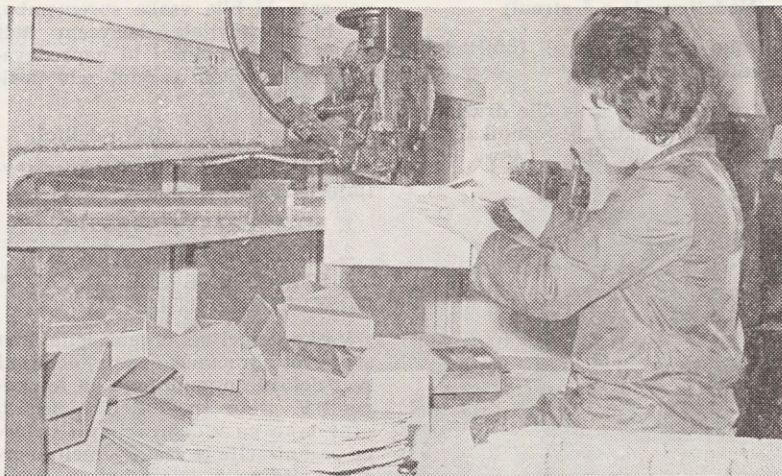
se je ta puškarna preselila v notranjost države, v Užice, zaradi takratnih razmer, ko je bila kranjska lokacija preblizu meje. Puškarna Janka Mišiča pa je ostala v Kranju. Leta 1931 pa je bila v Kranju osnovana Tovarna lovskih patron. Leta 1947 je prišla Puškarna Janka Mišiča in v letu 1948 še Tovarna lovskih patron, pod upravo Invalidskih gospodarskih podjetij. Obe podjetji sta se leta 1954 združili v današnjo Puškarno. Leta 1957 je bila združitve s Kovinarjem. Imeli so precej različno tehnologijo, izdelki so bili različno donosni. Zaradi tega je prišlo do notranjih sporov in kmalu nato do odcepitve.

Leta 1959 smo še veliko delali za vojsko. To je trajalo dve, tri leta, naročil pa je bilo vedno manj. Preusmerili smo se na lovsko orožje, vendar bi z obstoječimi zmogljivostmi lahko naredili celo več, vendar lovsko orožje pri nas ni tako iskano kot v drugih državah. V naš asortiment je sodila tudi žimpreja, ven-

Kako ste se pripravljali na to odločitev, kako ste jim razlagali? Prve reakcije so bile dokaj različ-

Strojni oddelek orodjarne bo v veliko pomoč našim orodjarjem

Ivanka Valančič je že 13 let zaposlena v Puškarni, v oddelku kartonske embalaže

ne. Predvsem je šlo za uskladitev skupnih ciljev z osebnimi cilji. Pregledovali smo naša poslovna poročila in ugotavljali, da nima smisla vztrajati pri starem, zato smo o tem govorili tudi z delavci.

Kakšno vlogo so pri tem imele družbenopolitične organizacije?

Vodilno vlogo pri teh razpravah je imel sindikat, ki je svojo funkcijo opravil zelo pozitivno.

Na kakšen način ste reševali vprašanja socialne dejavnosti: stanovanjske graditve in razne oblike pomoči?

Smo premajhno podjetje, da bi si lahko privoščili izgradnjo tudi manjšega bloka, saj je bilo vsega denarja ob zaključku poslovnega leta, namenjenega za ta sklad, običajno le okrog 10 do 15 milijonov S din. Zato smo vseskozi podpirali individualno gradnjo, za katero vsako leto razpišemo tudi posojila, posamezne primere rešujemo tudi na podlagi razgovorov s prosilci. Sli smo pa v nekaj aranžmajev z drugimi podjetji v primerih, ko je zakonec našega delavca zaposlen v drugi delovni organizaciji, zaprosil za posojilo. Vsako leto dobi sindikat od podjetja določena sredstva, ki jih uporabi tudi za pomoč socialno ogroženim. V okviru teh sredstev pa smo že 3-krat organizirali srečanje upokoencev.

Kako skrbite za izobraževanje zaposlenih?

Slehnememu zaposlenemu, ki se želi izpopolniti v stroki, omogočimo brezplačno šolanje. Tudi sami smo spoznali, da je na določenih delov-

nih mestih potrebna večja izobrazba, saj je priprava dela in tehnologija tako zahtevna, da profili moštrov ne ustrezajo več. Že v teh nekaj letih je končalo srednjo tehnično šolo strojne smeri več delavcev, ki so zasedli visokokvalificirana delovna mesta v pripravi proizvodnje in konstrukciji.

Matija Gašperšič, visokokvalificiran puškar

Kako imate urejeno prehrano?

Razdeljujemo topli obrok, ki ga dobimo iz Tekstilindusa. Delijo ga po 290 din. Ob pripojitvi k Savi pa smo se pogovarjali še o tem, da bomo malice dobivali iz savske menze.

Disciplina?

Danes lahko rečem, da ni najboljše: predvsem sta problematična pričetek in konec dela. V menzi smo prej točili tudi vino, ko pa smo uspeli prenehati s točenjem alkoholnih pijač, so delavci množično prešli na kavo. Ob mizah pa sedaj delavci tudi dalj časa posedajo. Prekrški so različni, vendar jih ne moremo prestrogo obravnavati. Če delavca pošljemo na disciplinsko komisijo, ga lahko tudi izglubimo. Imamo enak delovni koledar kot Sava in Iskra, ker imamo delo uslužnostnega značaja. Kolektivnega dopusta nimamo. Delati pričnemo 5 minut čez 6 in končamo delo 5 minut pred 2. uro, vendar je odmor za malice krajši. Tak delovni čas moramo imeti zaradi avtobusnih zvez s centralne avtobusne postaje. Imamo naročen tudi lokalni avtobus, ki ga sami plačamo.

(Nadaljevanje na 7. strani)

Podjetje Puškarna ni daleč od Save.

(Nadaljevanje s 6. strani)

Kako ste delovni urnik uskladili z željami delavcev?

Vsak vodja enote je o tem govoril z delavci, nakar je obravnaval predlog poslovni odbor.

Pretežni del informiranja izvajate neposredno s pogovarjanjem. Imate še kakšen drug način?

na članih delavskega sveta, ki pa svojo funkcijo opravljajo zelo zavestno. Pri ljudeh pa je čutiti veliko zanimanje za dogajanja v kolektivu, informirajo jih člani delavskega sveta, prebirajo izobešene zapisnike na oglasnih deskah. Zavedamo pa se tudi, da nam bo v združenem podjetju omogočeno še boljše spoznavanje življenja kolektiva.

Matija Gašperšič —

V podjetju sem od leta 1962 in delam v puškarni. Tu izdelujemo puške, popravljamo pa tudi stare, vendar stremimo predvsem za izdelavo novih pušk. Za združitev sem zvedel pred nekaj meseci, vendar smo ob tem vsi rekli, da bo to za nas edina rešitev, saj smo ob obstoječem asortimentu delali z izgubo. Danes nas najbolj zanimajo programi dela, ki bodo sprejeti z novo organizacijo. Takšna usmeritev v proizvodnji, kot so nam jo nakazali, nam bo dajala prav vsem tudi dovolj dela. Pregledali smo vse možne informacije, predno smo se odločili. Seveda nas zanimajo tudi »novi« osebni dohodki, saj smo na teh delovnih mestih pretežno starejši delavci, ki se nam zadnja leta štejejo tudi v pokojnino.

Lojze Potočnik —

V Puškarni sem od leta 1958. Sem vodja ročne in strojne delavnice. Iz-

delujemo zelo zahtevna in precizna orodja in kalupe za industrijo. Naročil imamo vedno dovolj, sklenjeno pa imamo tudi pogodbo s SSSR. Problem, ki nas tare, je delovna sila. Uspelo nam je dobiti le 6 vajencev. Ker je pogoj za sprejem v uk zaključena osemletka, gredo fantje raje v tehnične šole, kjer je študij

cev je bilo problematično. Seveda pa smo spoznali, da bomo v taki gospodarski situaciji v okviru večjega podjetja deležni boljše socialne varnosti. Na tem delovnem mestu zaslužim okrog 3.300 din. Ob združitvi s Savo pa bi vsi radi skupnih informacij, v katerih bi bila tudi vsa nova podjetja, radi bi prejimali časopis in podobno.

Anica Slatenšek

Sem 17 let v Puškarni. V tem oddelku sem bila skoraj na vseh delovnih mestih. Tudi moje sodelavke iz kartonarne se menjavajo na delovnih mestih, vse je odvisno od trenutnih naročil. Delamo pretežno stoj, prostori niso urejeni kot želimo, saj se vonji po lakih, lepilih prenašajo iz oddelka v oddelk, dosti je tudi prepiha.

Delavke so pri nas zelo vestne, pridne in zaslužijo čez 2.000 din. Pa tudi rade delajo v tem oddelku, kjer se le da preseči kakšen % v normi, medtem ko v patronarni to ni mogoče. Za združitev sem zvedela najprej od moža, ki dela v Savi. Vaši predstavniki so nam rekli, da delavke v Savi zaslužijo tudi od 3.000 do 3.500 din. Zanima nas, kako bo v prihodnje. Danes imamo dela do-

Lojze Potočnik — vodja orodjarne

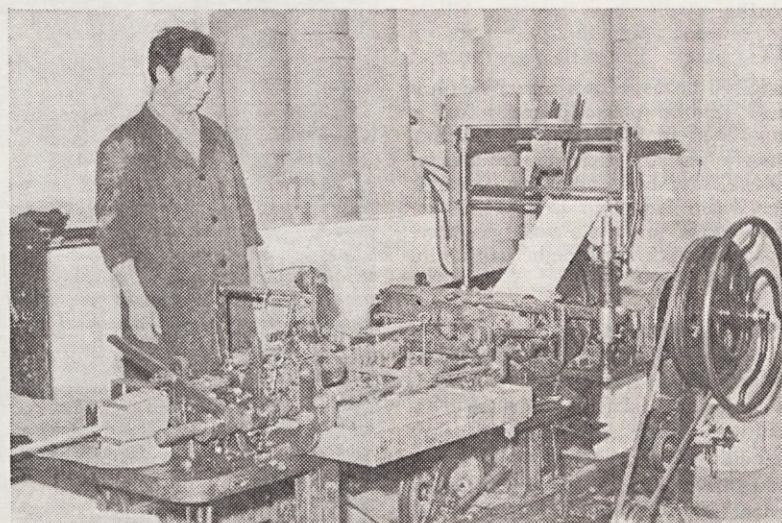
Obstoječa finančna sredstva nam niso omogočala razmnoževanja različnega materiala v več izvodih, zato je vse prenašanje zaved slonelo

V puškarski delavnici

le 1 leto daljši. Razgovori o priključitvi so tekli že dalj časa. O tem smo se pogovarjali z delavci in tudi na sejah delavskega sveta. Le pojasnjevanje naših vodstvenih delav-

volj, zato pravijo, da bomo dobili s preselitvijo nekaterih strojev v Savo prostor še v pritličju, kar bo zaradi stalnega prenašanja kartonov pogoj za delo izboljšalo.

Stroj na sliki ima svojo muzejsko vrednost pa vendar še služi svojemu namenu — izdelovanju tulcev za patrone

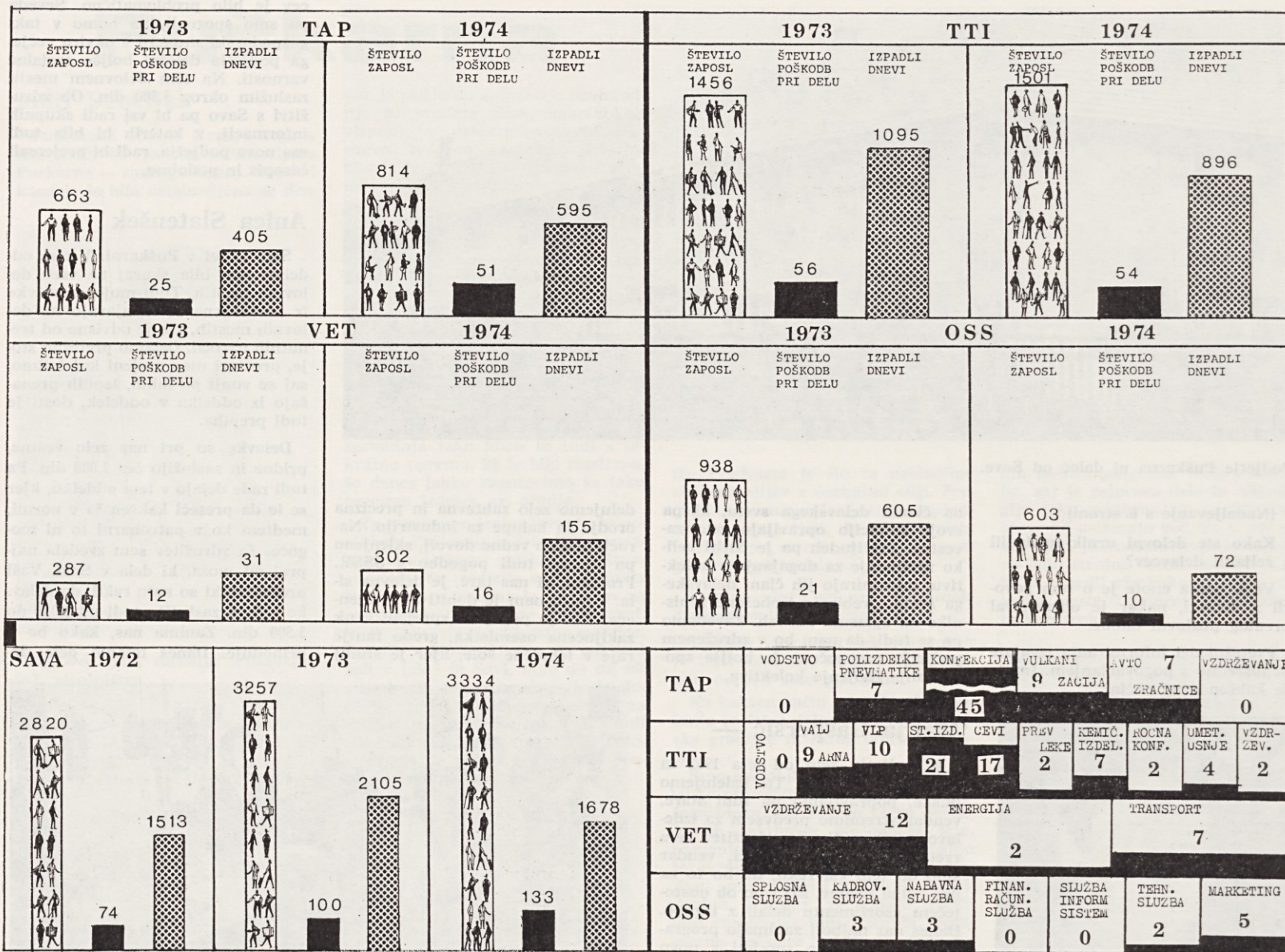

Anica Slatenšek je delavka iz embalaže

Ante Lipanovič, vodja oddelka kartonaža in patronarna

Iz tabel je razvidno, koliko poškodb je bilo v Savi v I. polletju 1974 v primerjavi s prvim polletjem 1973 po temeljnih organizacijah in v vsej delovni organizaciji.

Iz zadnje tabele (spodaj desno) je razvidno le število poškodb po TOZD in obračunskih enotah za I. polletje 1974 vključno z julijem in avgustom. Opomba: TOZD POS v prvem polletju ni imela nobene poškodbe, zato ni vnešena v tabelo.

Poškodbe v prvem polletju

V prvem polletju 1974 je bilo v SAVI 133 poškodb ali 3,9% na povprečno število zaposlenih (3334). V istem obdobju lani pa je bilo le 100 poškodb ali 3,1% na povprečno število zaposlenih (3256). Iz tega sledi, da se je število zaposlenih povečalo za 77 delavcev ali 2,3%, število poškodb pa za 33 primerov ali 33%. Kot absolutno tako relativno povečanje je zaskrbljujoče posebno še, če upoštevamo, da nam poškodbe naraščajo že od leta 1972, saj jih je bilo takrat le 2,6%.

Po temeljnih organizacijah je relativni odnos poškodb na stanje zaposlenih naslednje:

— TOZD TAP	6,2%
— TOZD TTI	3,6%
— TOZD VET	5,2%
— TOZD POS	—
— OZD OSS	1,6%

Razvidno je (glej tabelo z oznako »a«), da imata pri večanju števila poškodb največji delež TOZD VET (transport) in TOZD TAP (konfekcija). Predvsem veliko povečanje poškodb je v OE-konfekcija avto-

plašev, saj se je samo v tej enoti povečalo število poškodb za 24, v celi tovarni pa za 33.

Glede na resnost poškodb pa je slika ugodnejša od preteklega leta, saj je povprečno zaradi ene poškodbe v podjetju izpadlo le 12,6 dneva, leta 1972 pa 21 dni.

Po TOZD pa je stanje naslednje:

— TOZD TAP	11,6 dni izostanka
— TOZD TTI	16 dni izostanka
— TOZD VET	9,6 dni izostanka
— TOZD OSS	7,2 dni izostanka

Iz naslednjih tabel je razvidno, kako so se pojavljale poškodbe v delovni organizaciji in po temeljnih organizacijah.

Dodatno smo ugotovili še število poškodb v mesecu juniju in avgustu. Iz nje je razvidno, da je število poškodb v istem tempu naraščalo (čeprav smo imeli 14 dni dopusta). Predvsem pa za to skrbijo OE polizdelkov in konfekcija TAP, OE ve-

lopnevmatika in stiskani izdelki v TTI ter vzdrževanje v VET.

Omenimo naj še, da smo lani v celnem letu imeli 224 poškodb, letos pa je do septembra že 91 oziroma 105 poškodb, če upoštevamo tudi poškodbe na potji v službo ali iz službe.

TTI

Kljub porastu števila zaposlenih v TTI je bilo poškodb manj kot v predhodnem obdobju. K takemu stanju pa so prispevale predvsem OE stiskanih izdelkov in cevarne ter delno kemičnih izdelkov. Povečalo pa se je število poškodb v ve-lopnevmatiki, umetnem usnju in valjarni.

VET

V prvem polletju 1973 VET še ni bil organiziran kot je bil letos, zato je težje iskati primerjavo o gibanju poškodb, kljub temu pa smo izločili enoto vzdrževanje, energitiko in transport pa prikazujemo združeno. Razvidno je, da je v celnem TOZD relativno tudi zelo visok porast poškodb, predvsem pa v transportu.

Rudi Nadiževac, varnostni inž.

Mladina je sprejela odgovorne naloge

V petek, 4. oktobra letos je v Moravcih pri Murski Soboti končal z delom 9. kongres ZSMS. S tem se je začela nova etapa v aktivnosti mladih. Osnovni cilj 9. kongresa ZSMS je bil ustanoviti enotno, celovito in učinkovito razredno gibanje v Sloveniji. ZSMS se mora zavesti, da organizacija in kongres ni enkratno dejanje, ampak stalen proces spreminjanja organizacije ter vsakodnevno prilagajanje družbenim odnosom mladih ljudi. Mladi morajo najti svoje mesto v organizaciji in s svojo ustvarjalnostjo zgraditi takšno organizacijo, ki ji bo omogočala uspešno vključevanje v družbeno odločanje.

Izhodišča, ki so bila sprejeta na kongresu, so rezultat kritičnih analiz delovanja ZSMS in razvoja novih odnosov po pismu tovariša Tita, izvršnega biroja predsedstva ZKJ, 21. seje predsedstva ZKJ in 29. seje CK ZKS. Mlada generacija mora aktivno sodelovati pri družbenopolitični graditvi samoupravne družbe in se neposredno vključevati v samoupravne odnose.

Zaradi tehtnih misli navajamo (dobesedno) del zaključnega referata Ljuba Jasniča. Informacijo povzemamo po reviji »M«.

Koliko bo ZSMS nova organizacija samo po imenu, temveč po vsebini ter množičnem delovanju mladih na liniji ustvarjanja samoupravnih socialističnih odnosov, v dobri meri zavisi tudi od ZK. Člani ZK morajo biti vzor mladi generaciji z iskrenostjo in delom, s svojim etičnim in moralnim likom. To so vedno bili, še posebno pa je to važno danes. Pomembna je tudi obveza nas mladih komunistov. Mi moramo, predvsem med mlado generacijo, neprenehoma delovno po-

trjevati našo komunistično opredelitev in zavest. Mi moramo postati aktivistična jedra ZSM in s svojim delom, obnašanjem in etiko, reafirmirati vse tiste tako globoke ljudske in resnične vrednosti, ki jih je v sebi nosila Zveza komunistične mladine Jugoslavije.

S tem kongresom se končuje nova etapa v aktivnosti mladih, združenih v različnih organizacijah naše republike. S formiranjem ZSMS zaključujemo obdobje reorganizacije, pred nami je akcija. Izpolnili smo eno od nalog, ki jo je pred nas postavil tovariš Tito v svojem referatu na X. kongresu. Pred nami pa je glavna naloga, ki so jo ZK, naši delovni ljudje postavili sebi, svetu in zgodovini. Ostaja Revolucija in napori, da se ideje Marxa, Engelsa in Lenina uresničujejo.

Te napore in te ideje mora ta generacija in vse, ki prihajajo, uresničevati in uresničiti. Skupaj z delavskim razredom, z vsemi delovnimi ljudmi, z narodi in narodnostmi Jugoslavije. V te napore je vtakno delo tovariša Tita in ZK. Zavedati se moramo, da smo generacija, o kateri so sanjali največji misleci v zgodovini človeštva — generacija svobode, družbe dostojne človeka. In temu se ne smemo izneveriti. Dokončati moramo to delo navkljub vsemu, kar se kot dilema, omahovanje in neznanje na tej poti lahko najde.

Učenje in delo! Edino s tem se lahko oddolžimo tovarišu Titu, Zvezi komunistov, našim narodom in narodnostim, da tako poglobljamo enakopravnost, bratstvo in enotnost, da nadaljujemo Revolucijo, da prispevamo svoj delež k močni in enotni ZSM Jugoslavije.

L. M.

8. kongres zveze sindikatov Slovenije

Od 7. do 8. novembra bo v Celju kongres Zveze sindikatov Slovenije. Priprave na kongres so se že pričele. Nova ustava opredeljuje sindikat kot najširšo organizacijo delavskega razreda pri doslednem uresničevanju socialističnih samoupravnih odnosov. To pa od sindikata terja popolno angažiranost v boju za oblast delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Opredelevanje vloge in nalog sindikata so jasne: potrebujemo tako delavsko organizacijo, ki jo bodo delavci imeli resnično za svojo in v kateri bodo lahko reševali vse svoje probleme.

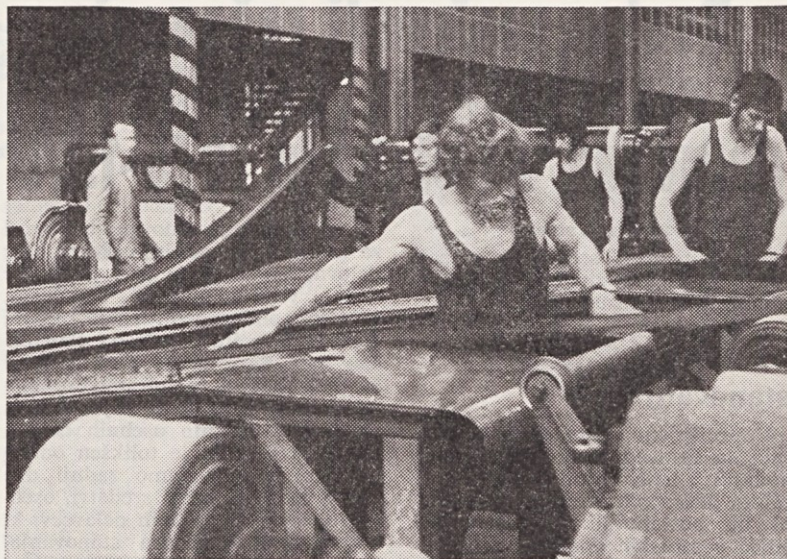
Sindikat se mora prilagoditi organiziranosti združenega dela in prenesti težišče svojega delovanja v osnovne sindikalne organizacije. Delegatski sistem je osnova in bistvena oblika organiziranosti sindikata, kar pomeni, da so vsi sklepi

in stališča sprejeti v sindikatu volja in soglasnost odločitev, rezultat dogovorov vseh delegacij. Spremenjeni odnosi v organiziranosti sindikata zahtevajo od vsakega posameznika in organizacije v celoti veliko mero odgovornosti, discipliniranosti in sistemsko povezanost delegatov in delegacij od sindikalnih skupin do osnovnih organizacij, tovarniške konference oziroma organov Zveze sindikatov in obratno.

Pri svojem delovanju sindikat ne sme pozabiti na aktivne mladih delavcev, ki morajo postati sestavni del sindikata.

V tem kratkem sestavku je omenjenih le nekaj problemov in nalog sindikata pred 8. kongresom Zveze sindikatov Slovenije. V vsebinskem delu bo pomenil bistveno spremembo v dosedanem delu.

Lado Mraz

Delo je osnova materialnega in družbenega položaja človeka

7. kongres zveze sindikatov Jugoslavije

Sedmi kongres Zveze sindikatov Jugoslavije bo od 17. do 20. decembra letos. To bo delovni dogovor delegatov, ki so jih izvolili delavci in delavski razred. Po sprejemu ustave in sklepov 10. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije ima sindikat veliko nalogo. Če k temu dodamo še kodeks samoupravljavcev, ki ga je treba sprejeti, lahko trdimo, da bo uresničevanje ustave, sklepov 10. kongresa in sklepov 2. kongresa samoupravljavcev, osnova na kateri bo sindikat gradil svoje akcije, izdelal lastni program in sprejel ustrezne sklepe in resolucije.

Sedmi kongres prihaja v času akcij, ki jih že dalj časa vodi sindikat. Med njimi sta gotovo najvažnejši akcija razvijanja samoupravljanja in akcija uresničevanja ustave. Pa tudi problem stabilizacije v zapletenih ekonomskih razmerah in akcija, ki traja že več let glede varčevanja, gradnje stanovanj za delavce itd.

Pred 7. kongresom Zveze sindikatov Jugoslavije bodo republiški kongresi in pokrajinske konference. Vsak izmed teh kongresov bo imel svojo posebnost, vendar pa bodo vsi skupaj s svojim delom dali celoto. Težišče kongresov in dela sindikata bo v naslednjem:

— Delo je osnova materialnega in družbenega položaja človeka. Gre

za razvijanje takih družbenih odnosov in osnov za pridobivanje dohodka in osebnih dohodkov, v katerih bo delo in rezultati dela osnovno merilo.

— Uresničevanje ustavnih načel o enakem družbeno ekonomskem položaju delavcev na različnih področjih.

— Graditev neposrednega samoupravljanja in v tem zlasti konstituiranje in graditev osnovnih organizacij združenega dela.

— Samoupravno povezovanje in integracija o združenem delu. Združeno delo mora zavladati med celotnim procesom družbene reprodukcije.

— Uveljavljanje delegatskega sistema v praksi.

— Usposabljanje delavcev za samoupravljanje.

— Udeležba sindikata v sistemu družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja.

— Ustavne obveznosti sindikata.

To je le nekaj vprašanj, ki jih bo kongres obravnaval in skušal najti odgovore in poti za uresničevanje. Tudi v Savi bomo razpravljali na zborih delavcev o predkongresnih materialih za republiški kongres ZSS. Prvi del smo že objavili v Informatorju št. 57. Zavedati se moramo, da z našo razpravo prispevamo k uresničitvi vseh dogovorov.

Dvajset let potem

Letos mineva dvajset let, ko je zapustila klopi gumarske industrijske šole prva skupina deklet — gumark. V šolskem letu 1951/52 se jih je vpisalo v GIS štirindvajset, v letu 1953/54 pa jih je končalo šolo 23.

Zdaj jih je v Savi še 13, deset pa jih je odšlo drugam.

Zanimivo je, da je večina teh deklet (zdaj so žene, matere) nadaljevala z izobraževanjem in imajo zdaj priznano srednjo strokovno izobrazbo. Odločitev za ustanovitev dekliskega oddelka gumarske šole je bila vsekakor utemeljena in tudi smotrna, saj so zapolnile marsikatero vrzel. Sploh pa so z delom, z marljivostjo in prizadevnostjo dokazale enakovrednost z gumarji (čeprav jim nismo prevečkrat pokazali tega).

No, ob tem se poraja tudi vprašanje, zakaj zdaj tako vztrajno odklanjamo dekleta za poklicno šolo. Včasih se npr. prijavi le deset fantov za poklicno šolo. To je premalo za razred. Če pa bi vpisovali tudi dekleta, gotovo ne bi bilo težav. Tole le v premislek, medtem ko našim gumarkam, ki so letos »stare« dvajset let — želim v imenu uredništva veliko osebne sreče, zadovoljstva in uspehov pri delu.

Realne možnosti reševanja stanovanjskih problemov delavcev za obdobje 1975-1979

(Nadaljevanje z 2. strani)

goče kupiti novih stanovanj, ampak samo tistim, ki živijo v najtežjih stanovanjskih razmerah.

Vrste potrebnih stanovanj

V prejšnjem poglavju smo zapisali, da delovna organizacija v prihodnjih 5 letih ne bo mogla zbrati toliko finančnih sredstev, kolikor bi jih potrebovali za nakup 300 ležišč v samskih domovih, 515 družinskih stanovanj ter 40.000.000 N din za individualno gradnjo ter odkup stanovanj v zasebni lasti. Tudi v primeru, da bi Sava lahko zbrala 23 milijard S din, v občini ne bo

na voljo dovolj stanovanj in parcel za individualno gradnjo. Poleg naše delovne organizacije je v občini še nekaj velikih kupcev stanovanj, kot so solidarnostni sklad, Iskra, Tekstilindus itd. Glede na ekonomsko moč Save lahko za naslednje 5-letno obdobje planiramo za stanovanjsko dejavnost največ 13 % prispevek iz bruto osebnih dohodkov delavcev. To je tolikšen odstotek, kot ga odvajamo zadnji dve leti. S tako zbranimi sredstvi, osebnim prispevkom samih delavcev, ki bodo dobili družbeno stanovanja, bančnim posojilom in posojilom stanovanjske skupnosti lahko v letih 1975-1979 kupimo naslednje število stanovanj in ležišč v samskem domu:

vrsta stanovanj	število (kupljenih stanovanj po letih)					skup.
	1975	1976	1977	1978	1979	
ležišča v samskem domu	150	—	—	—	—	150
garsonjere	5	6	8	10	10	39
enosobna	4	4	6	8	10	32
dvosobna	28	28	32	34	36	158
dvosobna plus (kabinet	2	6	10	10	12	40
trosobna stanovanja	19	10	12	12	14	67
štirisobna stanovanja	—	4	2	3	4	13
skupaj	208	58	70	77	86	499

Če primerjamo realne možnosti za odkup stanovanj in ležišč v samskih domovih, potem bo možno v letih 1975-1979 ugodno rešiti 60 % zahtev po stanovanjih in ležiščih v samskem domu. Stanovanjske razmere ostalih delavcev, ki v Savi ne bodo prišli v poštev za dodelitev stanovanj, bo treba reševati na več načinov, in sicer:

— pri občinskem solidarnostnem skladu kot mlade družine in socialno ogrožene delavce,

— s pomočjo delovnih organizacij, kjer so ali bodo zaposleni zakonci in sorodniki naših delavcev,

— z iskanjem privatnih stanovanj,

— še z nadaljnjim bivanjem pri starših (mlade družine),

— z raznimi zamenjavami stanovanj in dodeljevanjem prostih starejših družbenih stanovanj, ki jih bodo izpraznili tisti delavci, ki se bodo preselili v lastne hiše ali nova stanovanja.

Kot osnovo za izračun potrebnih sredstev za nakup družbenih stanovanj smo vzeli v letu 1975 5.000 N din za m² stanovanjske površine, leta 1976 6.000 N din za m² in nato za vsako nadaljnjo leto po 500 N din povečanja cene za m², tako da bo stal leta 1979 m² stanovanja v bloku 7.500 N din. Planirano povečanje cen stanovanj je manjše kot v preteklem obdobju, ko so se cene stanovanj v Kranju letno povečevale po 25 % stopnji. Upamo, da se bodo v prihodnjih letih cene stanovanj vsaj nekoliko ustalile, drugače bo stanovanjski primanjkljaj še večji, kot je že sedaj.

Iz tabele je nadalje razvidno, da za naslednjih 5 let planiramo le 24.800.000 N din za individualno

gradnjo in odkup stanovanj v privatni lastnini. Razmerje med planiranimi sredstvi za nakup družbenih stanovanj in posojil za individualno gradnjo je 80:20 v korist nakupa družbenih stanovanj, kar je v skladu z občinsko stanovanjsko politiko, predvsem pa strukturo naših delavcev, ki nimajo urejenih stanovanjskih razmer.

Precejšnja sredstva bomo v naslednjih 5 letih izločili v občinski stanovanjski sklad kot obvezno vročanje ter v občinski solidarnostni sklad. Medtem ko bomo dobili pri stanovanjskem skladu na vezana sredstva posojila za odkup stanovanj, bodo sredstva solidarnostnega sklada uporabljena za nakup stanovanj za socialno ogrožene občane in mlade družine.

Skupno bomo torej potrebovali v naslednjem 5 letnem obdobju 22 milijard S din, če bomo hoteli realizirati navedeni program. Cilj ni nedosegljiv, če bomo izločali iz bruto osebnih dohodkov 13 % prispevek za stanovanjske namene, če se bodo sredstva za osebne dohodke letno povečevala po 20 % stopnji, in seveda, če se stanovanja ne bodo dražila bolj, kot smo planirali, to je letno poprečno za 10 %.

Brez posojil pri stanovanjski skupnosti in Ljubljanski banki pa potrebnih sredstev ne bomo zbrali, zato bo treba letno vezati v banko toliko razpoložljivih sredstev, ki so v programu namenjena za nakup stanovanj, da bo možno z bančnim posojilom program realizirati. Skratka, lastna sredstva bo treba oplemenititi tako, kot smo jih tudi v preteklem obdobju. Pri stanovanjski skupnosti pa so planirana posojila zagotovljena, in to na osnovi vezanih sredstev, ki jih moramo odvajati po občinskem odloku.

Zaključek

Programirati reševanje stanovanjskih problemov delavcev za 5-letno obdobje je nevhvalno delo, ker je cela vrsta objektivnih in subjektivnih okoliščin, ki posamezne postavke v programu lahko spremenijo. Tu mislimo predvsem na inflacijska gibanja z vsemi negativnimi posledicami na dohodek delovne organizacije, gibanje cen v gradbeništvu, spremembo predpisov stanovanjskega področja, zastoj pri gradnji stanovanj itd.

Ne glede na opisane spremembe, ki lahko zavrejo planirano stanovanjsko gradnjo, pa je iz programa jasno razvidno, da moramo tudi v bodoče vzporedno z investiranjem v

objekte in opremo investirati znatna sredstva tudi v stanovanjsko izgradnjo. V kranjski občini ni več na voljo razpoložljivih delavcev, zato bomo morali v bodoče zaposlovati delavce iz drugih krajev Slovenije in drugih republik. To pa pomeni, da jim bo treba preskrbeti stanovanja, če že ne takoj, pa najkasneje v 2 do 5 letih. Že dosedanje analize vzrokov fluktuacije so pokazale, da je eden od pomembnih vzrokov odhoda delavcev iz Save tudi nerešeno stanovanjsko vprašanje, čeprav smo v zadnjih 2 letih rešili precej stanovanjskih problemov. Navedene ugotovitve naj nam bodo tudi vodilo, ko se bomo z letnimi gospodarskimi načrti odločali o višini sredstev za stanovanjsko izgradnjo.

Gibanje kvalitete za osem mesecev 74

TAP

V osmih mesecih 1974 ima TAP poprečno doseženo kvaliteto 97,81 %, normativno pa 97,67 %, torej je dosežena kvaliteta za 0,14 % boljša od normativne. Razlika med prihrankom in škodo zaradi upravičenih reklamacij pa znaša 0,017 % v korist prihrankov.

Mesec	Dosežena kvaliteta %	Normativna kvaliteta %
januar	97,93	97,57
februar	97,94	97,74
marec	97,94	97,95
april	97,63	97,74
maj	97,84	97,61
junij	98,01	97,61
julij—avgust	97,40	97,48
poprečno	97,81	97,67

TTI

V osmih mesecih 1974 ima TTI poprečno doseženo kvaliteto 94,21 %, normativno pa 94,54 %, torej je dosežena kvaliteta za 0,33 % slabša od normativne.

Mesec	Dosežena kvaliteta %	Normativna kvaliteta %
januar	94,12	94,76
februar	94,22	94,80
marec	94,09	94,55
april	94,70	94,77
maj	94,35	94,60
junij	94,60	94,60
julij	93,45	93,82
avgust	94,15	94,44
poprečno	94,21	94,54

TAP in TTI — skupaj

V osmih mesecih 1974 je v podjetju poprečna dosežena kvaliteta 96,01 %, normativna pa 96,10 %, torej je dosežena kvaliteta za 0,09 % slabša od normativne. Izgube na normativno vrednost kvalitete pri skupnem seštevku TAP in TTI je 444.051 din, škode zaradi upravičenih reklamacij pa 1.214.599 dinarjev.

Popravljamo

Z »DA« se je v Vulkanu iz Niša odločilo za pripojitev k Savi 98 % prisotnih na glasovanju ali 86,5 % vseh zaposlenih, ne pa tako, kot je

bilo objavljeno v zadnji Savi. Posredovan nam je bil napačen podatek (napak so sporočili že iz Niša).

Problematika izobraževanja poklicnih delavcev

S 1. januarjem 1975 bo sedanji del kadrovske službe — izobraževalni center začel delovati kot temeljna organizacija združenega dela. Ze v nekaj številkah našega glasila smo letos pisali o njihovem delu, uspehih in težavah. Delavci izobraževalnega centra si zelo prizadevajo, da bi izobraževanje v Savi prispevalo svoj pomembni delež k napredku vse delovne organizacije.

Cerprav ne moremo reči, da bi vladalo pri nas do izobraževanja odklonilno stališče, pa se pojavljajo sproti pa tudi stari problemi, za reševanje katerih je potrebna pomoč širšega kroga delovne skupnosti.

Učiteljski zbor izobraževalnega centra je dal te dni v razpravo analizo idejne usmerjenosti pouka na šoli in priporočil potrebne ukrepe. O tem je že razpravljaj aktiv mladih delavcev Save. Dogovorili so se, naj o tem razpravlja strokovni svet delovne organizacije ter politični aktiv. Sklenili so, naj se pospešeno rešuje probleme izobraževanja gumarskih delavcev.

Ker pa sodimo, da bo problematika izobraževanja poklicnih delavcev zanimala tudi bralce in še posebej, ker mnogi od vas tudi sodelujete pri tem, objavljamo celotno gradivo.

Jože Štular

Učiteljski zbor je na izredni delovni konferenci v torek, dne 9. julija 1974, ob analizi idejne usmerjenosti pouka na šoli v šolskem letu 1973/74 ugotavljal stanje in za bodoče delo priporočil potrebne ukrepe.

I. Ugotovljeno stanje

1. V šolo za gumarske delavce se vpisujejo učenci z nedokončano osemletko, to je s 6 ali 7 razredi. Šole v pretežni meri niso končali zaradi neurejenih družinskih razmer, nekateri pa zaradi manjših umskih sposobnosti.

2. Učenci so brez osnovnih delovnih navad, v posameznih primerih tudi vzgojno problematični, kar zahteva dodatno poglobljeno vzgojno delo preko vsega šolskega leta z učenci in tudi dodatno delo s starši. V enem letu učiteljski zbor ne more odpraviti posledic slabih navad učencev.

3. Teoretični pouk je v neprimer- nih prostorih, ki preprečujejo skoraj vsako posodobitev pouka, saj imamo praktično na razpolago eno neprimerno učilnico, v kateri poteka pouk v treh izmenah (redki primer v občini). Zato je pouk skoraj pri vseh predmetih še vedno preveč verbalen in v primerjavi z urejenostjo prostorov v osnovnih šolah (kabinetni pouk) pomeni korak nazaj, kar neprizadevnost učencev še povečuje.

4. Učenci nimajo osnovnih pogojev za sprostitve v času odmorov, nimajo pa tudi stojih sanitarij, saj obstoječe ne zadoščajo za potrebe učencev, pa še te uporabljajo tudi pacienti naše ambulante, kar povzroča precej neprijetnosti.

5. Praktični pouk poteka v proizvodnem procesu, ki zagotavlja le minimalne pogoje za sistematično poučevanje po učnem programu. Pri takem pouku:

— učenci proces dela največkrat samo opazujejo — ne delajo, zato zaradi neizkoriščene mladostne energije in dolgočasje prihaja do različnih prestopkov, saj se učenci praktično usposablajo samo v času malice ali druge krajše odsotnosti delavca,

— učenci na delovnih mestih spoznavajo in sprejemajo negativen odnos do dela in znanja,

— učenci opravljajo razna pomožna dela na delovnih mestih, včasih pa tudi usluge posameznikom,

— morajo instruktorji veliko časa porabiti za kontroliranje učencev na različnih delovnih mestih, ne pa za vzgojnoizobraževalno delo, nimajo pa tudi primerne prostora, da bi lahko imeli razgovore z učenci in opravljali drugo šolsko delo,

— nastopa še vrsta drugih nevednosti, kar na učence ne vpliva preveč vzgojno.

6. Razmere v dijaškem domu niso tako urejene, da bi učence življenjsko bogatile in pripravljale na samostojno življenje po končanem šolanju.

7. Vpisa v poklicno gumarsko šolo že nekaj let nismo imeli. To pa bo imelo določene posledice, ker ne bomo imeli v proizvodnih enotah primerne kadra za opravljanje delovnih nalog, saj tehnološkega razvoja delovne organizacije ne smemo graditi samo na učencih, ki jih daje enoletna gumarska šola.

II. Delo učiteljskega zbora

1. Učiteljski zbor si v celoti prizadeva, da v okviru danih možnosti uresničuje vzgojne smotre šole, pri čemer pa ne uspeva v celoti, ker na učence negativno vpliva tudi okolje.

2. Učiteljski zbor spoznava, da z občasnimi vzgojnimi besedami med poukom ne more doseči trajnejših uspehov, pač pa z osebnim vzgledom ob upoštevanju šolskega reda, s poglobljenimi in enakopravnimi odnosi lahko precej pripomore k oblikovanju učencev celovito osebnost.

3. Razrednika sta redno vzdrževala stike z učenci in starši ter jim svetovala pri reševanju posameznih problemov, jih vključevala v spoznavanje in reševanje skupnih nalog. Prav tako sta tesneje navezala stike z dijaškim domom in na ta način spoznala življenje učencev v prostem času, ki zaradi večjega števila učencev iz raznih šol ni dovolj organizirano in vodeno, kar ni najboljša za učence s slabimi delovnimi navadami.

4. V delo šole smo vključevali tudi druge strokovne delavce pri mladinskih urah. Pri tem smo nekoliko napredovali, nismo pa še zadovoljni.

5. Učiteljski zbor je kljub težavam vendar pa s svojo zavzetostjo in uvajanjem dopolnilnih ur pri po-

sameznih predmetih ter z večjim angažiranjem učencev, ob koncu leta dosegel primeren učni uspeh.

Hrati pa meni, da se bodo morali posamezni strokovni sodelavci še bolj zavzeti in čimprej izdelati potrebna skripta, saj bi tako pouk lahko precej intenzivirali, z uporabo razpoložljivih učnih pripomočkov pa tudi nekoliko posodobili.

6. Učiteljski zbor ni ugotovil odstopanj od idejne usmeritve šole; učitelji so pri šolskem delu upoštevali samoupravno usmeritev in šolsko delo povezovali s primeri iz lastnih izkušenj in učencem na ta način skušali približati njihove bodoče naloge na delovnih mestih.

III. Predlogi

Nujno je treba urediti pogoje za izboljšanje praktičnega pouka.

1. Najprej je potrebno doseči sporazum, da bi proizvodne enote, v katerih se učenci usposablajo, planirale posamezna delovna mesta za sistematično poučevanje učencev.

2. Družbenopolitične organizacije bi morale pripraviti kolektivni prihod učencev s tem, da delavci na delovnih mestih ne bi prenašali morebitnega slabega odnosa do dela in znanja na učence in na novo zaposlene, saj so ti zaradi neizkušnosti zelo dovzetni za negativne vplive.

3. Prizadevati se bomo morali za:

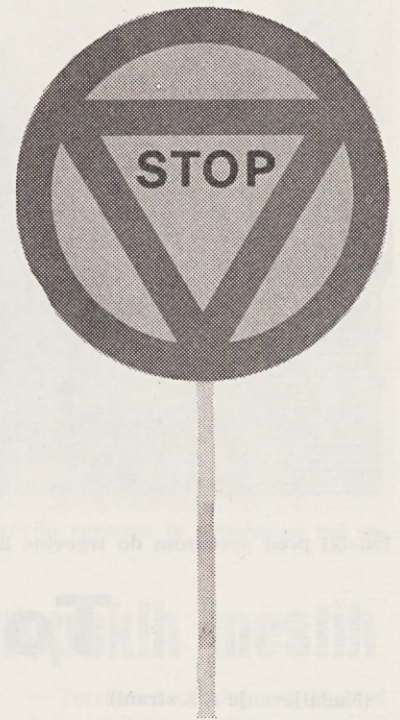
a) ureditev posebnih kotičkov v določenih delovnih enotah, v katerih bi poučevali učence z delovnimi sredstvi, ki so že odpisana, so pa primerna in varna za poučevanje;

b) postopno ureditev posebne učne delavnice, ki bi jo opremili s primernimi stroji iz proizvodnje ali pa bi nabavili stroje iz tujine, saj zanje ni potrebno plačevati vseh prispevkov (carine). Tako urejen prostor bi se lahko uporabljal tudi za priučevanje na novo sprejetih delavcev, hkrati pa tudi za preizkušanje in uvajanje novih izdelkov. V tem prostoru bi učenci lahko izdelovali izdelke za posamezne naročnike in tudi druge izdelke iz manjvrednih zmesi.

4. Preskrbeti je treba prostor za instruktore, v katerem se bodo lahko pripravljali na pouk, popravljali dnevnike in imeli skupinski pouk z učenci.

5. Razmisliti je potrebno o sistematizaciji delovnega mesta vzgojitelja, ki bi sprejemal osebni dohodek od naše delovne organizacije, skrbel pa bi izključno za naše učence v domu, lahko pa tudi za mlajše zaposlene delavce.

6. Skrajšati je potrebno delovni čas učencem tako, da bi prihajali na delo ob 7. uri s tem, da se praktični pouk izvaja na prostih delovnih sredstvih, ki bi jih pripravljaj instruktor sporazumno z vodji delovnih enot.

Kaj prinaša novi zakon o prometu?

Osnovni namen vsake cestno-prometne zakonodaje je v tem, da zagotovi predvsem varnost vseh udeležencev v prometu, zato predpiše cestno-prometna pravila, prometne znake in druga določila o voznikih, vozilih ipd., med drugim predpiše tudi kazni za tiste, ki ne ravnajo v skladu s predpisi in zakoni o cestno-prometni varnosti. Od 1. oktobra dalje je v veljavi novi zakon o temeljni varnosti cestnega prometa. Novi zakon morajo poznati vsi udeleženci v cestnem prometu, še posebej vozniki motornih vozil.

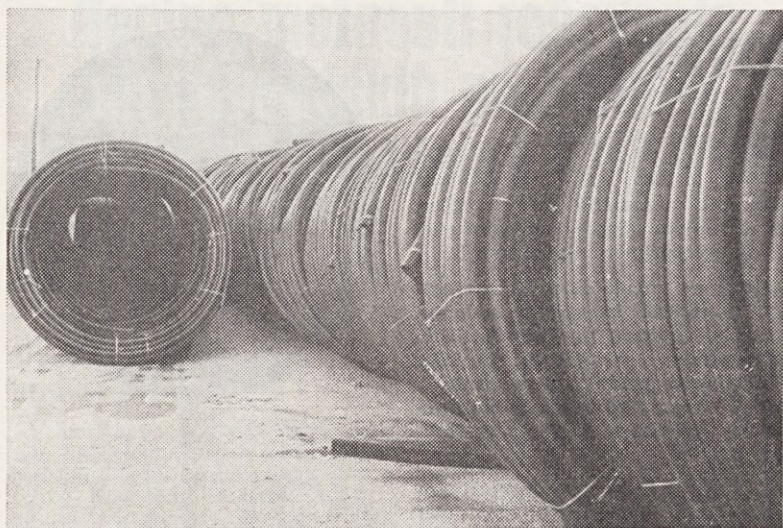
Zakona v našem glasilu ne moremo objavljati v celoti, ne bo pa odveč, če vsaj opozorimo na določene spremembe, ki jih novi zakon prinaša, in seveda opozorimo na posledice. Novi temeljni zakon vsebuje kar trinajst primerov, v katerih lahko ostane voznik brez vozniškega dovoljenja na mestu prekrška. Koliko časa bo kršilec ostal brez dovoljenja, pa bo določil sodnik za prekrške (od 1 meseca do 1 leta). Pri nepravilnem prehitovanju je voznik takoj ob vozniško dovoljenje, ne glede na to, ali je pri prehitovanju prišlo do nesreče ali ne.

Brez vozniškega dovoljenja od 5 mesecev do 12 mesecev ostane voznik, če kot udeleženec v cestnem prometu:

- vozi vinjen,
- vozi pod vplivom mamil ali psihoaktivnih zdravil,
- odkloni preizkus treznosti,
- ne ustavi pred nezavarovano železniško progo, kadar gore svetlobne signalne naprave,

(Nadaljevanje na 12. strani)

Izdelki pred prevozom do trgovine in kupca. V Totri prodajo vse

Totra

(Nadaljevanje s 5. strani)

ne in biti hkrati povezani s trgovino, ki bi nam zagotovila plasma pozamenterije in plastičnih mas. Sava pa vse to ima. To so hkrati dejstva, s katerimi smo prišli pred kolektiv, kar so delavci tudi z razumevanjem sprejeli.

Iva Šinko — okovanje vezalk, 21 let v Totri

Da bomo pristopili k Savi, sem zvedela tu na delovnem mestu, kjer so sodelavci o tem veliko govorili. Mislim, da je to kar dobra zamisel. O Savi vem le to, da delate gume in da vas je okrog 2000. Delam na dve izmeni, če je potrebno, kdaj tudi ponoči. Prejšnji mesec sem zaslužila okrog 1.700 din. Rada bi si ogledala novo podjetje, vašim pa bi razkazala naše obrate in pokazala, kaj mi delamo.

Jana Završnik — pletilja, 10 let v Totri

Mislim, da nam bo ob pristopu k Savi še boljše. Veliko stvari se v velikih podjetjih rešuje drugače, saj v manjših ni ne ustreznih služb

ne denarja za to. Meni so v podjetju dali kredit za dograditev lastne hiše. Tu zaslužim okrog 1.950 din po potrebi delam tudi ponoči. Zavedamo se, da zaslužimo po delu. Tako sem npr. prejšnji mesec dobila nekaj tisoč več, pa z nekakim zadovoljstvom in še z večjim elanom delam. Rada bi si ogledala Savo in bila bi zelo vesela, če bi nas lahko šlo več, morda cel avtobus.

Melanija Lebreht

Jože Potokar — oglaševanje cevi, 3 leta v Totri

Prej sem delal v Tehnogradu, pa je razpadlo. Zato dovolj resno gledam na to združitev. O združitvi smo se veliko pogovarjali med seboj in tudi na sestankih. Delam na 3 izmene in zaslužim vključno z nočnim delom do 2.000 din. Vem, da delate gume, več pa ne. Rad bi si ogledal Savo, pa tudi delavci bi se spoznali med seboj.

Lojze Slak — vodja obrata za izdelavo plastičnih mas — 13 let v Totri

Oddelek zaposluje okrog 50 delavcev, bolezenskih dopustov imamo 8 do 10%. Možnosti obrata so

Malči Gunčar

velike, saj izemnično lahko izdelujemo najrazličnejše profile kablov, vrvi, bakrenih drogov, kablov PGP, PPR, kvalitetne drenažne cevi iz polietilena ipd.

Za združitev sem najprej zvedel pri direktorju, nato smo na sestankih razpravljali o tem. Sprva me je ta predlog nekoliko zmedel. Tu smo predvsem stari delavci, en kolektiv. In če smo TOZD, smo samostojni, vendar v sporazumih pišem, da si moramo med seboj pomagati. Zato menim, da Sava le prevzema odgovornost za 350 delavcev. Pomisleke sem imel le glede ustanavljanja temeljnih organizacij v našem podjetju. Mislim, da so te obveznosti v novi organizaciji natančneje določene in bomo vedeli za ustvarjeni dohodek, za razdelitev, za to, koliko bo kdo komu pomagal.

Melanija Lebreht Malči Gunčar

Že 13 let delava v Totri, navija svilo in prejo za strojne cevke. Počutiva se dobro, le zaslužek bi bil lahko boljši. Delava na 2 izmeni, po potrebi tudi nočno. Odločitev, da pristopimo k Savi, je pametna. Savo bi si radi čimprej ogledali, k nam pa bi povabili tudi vaše delavce.

Jože Štular

Družbeni dogovor

(Nadaljevanje s 3. strani)

štipendije, ki se bodo zbirala po občinah in se prelivala iz ene v drugo. Ta dogovor bo tako prisilil tudi tiste delovne organizacije, ki dosedaj niso izločale sredstev za štipendije, da bodo v bodoče ta gotavljale.

Novo štipendije bodo po enotnih kriterijih izenačene za vso Slovenijo. Kako se bodo izračunavale? Družbeni dogovor predvideva, da znašajo življenjski stroški dijaka 900 din, študenta 1.200 din, če v času šolanja živi izven kraja stalnega bivališča. Denar za te stroške naj bi si delili takole: starši prispevajo za dijaka oziroma študenta polovico dohodka na družinskega člana in otroški dodatek, preostanek do 900 din ali 1.200 din pa naj bi pokrivalo štipendije. Poleg te osnovne štipendije pripada dijaku in študentu še gibljivi stimulatívni del, ki je odvisen od študijskega uspeha.

O tem predlogu je razpravljala tudi delavski svet Save. V razpravi so v celoti podprli prizadevanja družbe, da na tak način rešuje pereče probleme. Opozorili pa so, da Sava že zdaj daje približno toliko, kot je predlagano v samoupravnem sporazumu (za štipendije in stimulatívni del smo dali letno približno 100 milijonov st. din), zato so sprejeli sklep, da Sava tudi podpiše omenjeni samoupravni sporazum, vendar je treba ob tem opozoriti na dosedanjo urejenost štipendiranja v Savi. J. Š.

Kaj prinaša...

(Nadaljevanje z 11. strani)

— ne ustavi pred zavarovanim železniškim prehodom, kadar se zapornice spuščajo ali so že spuščene,
— prehitava vozilo, ki se je ustavilo pred prehodom za pešce,
— prehitava v ovinku ali na vrhu klanca,

— prehitava, kadar ga prehitava že drugo vozilo in obratno,

— če vozi v škarje ali prehitava kolono, pa se ne more vključiti vanjo.

Odvzem voznškega dovoljenja od 1 do 6 mesecev pa velja za naslednje prekrške:

— če voznik povečuje hitrost, ko ga drugo vozilo prehitava,

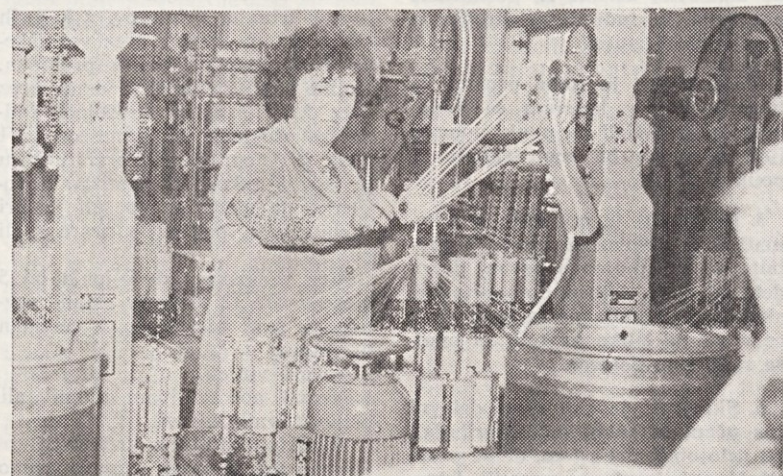
— če vozi po pasu, namenjenem izključno za promet vozil iz nasprotni smeri,

— če vozi v križišče, kjer gori rdeča luč, za semaforjem pa je prehod za pešce,

— če prehitava po desni strani. Ukrepi so strogi, spoštovanje predpisov pa bo ohranilo marsikatero življenje.

Povzeli smo le nekaj novosti novega zakona. Za konec opozorilo za prekrške. Pogosta kršitev cestnih predpisov bo imela posledico tudi ponoven preizkus znanja o poznavanju cestno-prometnih predpisov, o prometni varnosti in tehniki vožnje.

Preverjanje znanja bo moral opraviti tudi voznik, ki bo pobegnil s kraja nesreče itd. Za to številko glasila toliko, v naslednji pa se nameravamo še ogledati.

V Totri izdelujejo tudi kvalitetne vezalke za čevlje in z njimi krijejo 80% vseh potreb v Jugoslaviji

Ogledoval sem si Djerdap

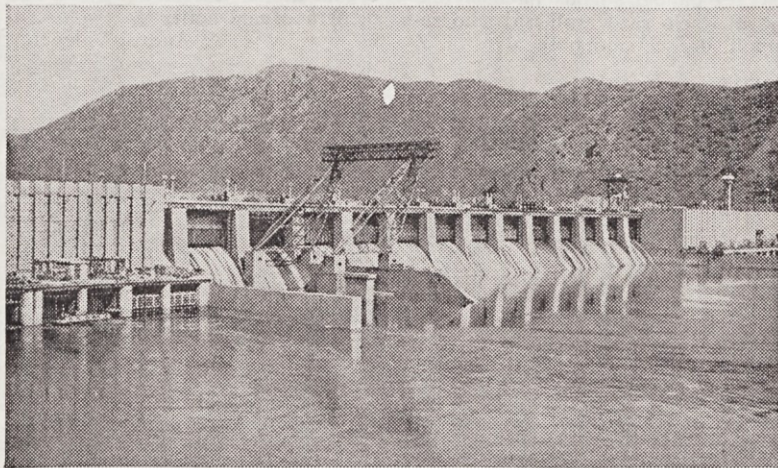
Potovalna agencija Kompas iz Ljubljane je organizirala štiridnevni izlet v Beograd in na Djerdap.

V Beogradu smo si ogledali znamenitosti našega glavnega mesta. Odpeljali smo se tudi na Oplenac in si ogledali muzeje ter grobnice Karadjordjevičev. Med potjo smo se ustavili na Avali na grabu Nezanega junaka.

Tretji dan smo prišli do rečnega pristanišča in s hidrogliserji ruske proizvodnje potovali po Donavi do Djerdapa. Ogledali smo si film o gradnji jezua, na koncu pa smo si ogledali elektrarne. Tukaj na Djer-

dapu, kjer je Donava na tisoče in tisoče let dolbla svojo pot med strmimi skalami, je danes mirno jezero, dolgo 135 km, široko 5 km. To je jez hidroelektrarne Djerdap, ene največjih na svetu. Elektrarna proizvaja 11 milijard KWH električne energije letno. Ob Donavi so se menjavali naseljenci od Ilirov, Rimljanov, Turkov itd. Djerdap je eden najlepših predelov Evrope in nudi velike možnosti za razvoj turizma (lov, ribolov, šport, tu so tudi zgodovinski spomeniki in trdnjave).

Ivan Petrič

Elektrarna Djerdap, mogočna stvaritev naših in romunskih graditeljev

Sodobna oprema naših gasilcev, zagotovilo varnosti in uspešnosti pri gašenju požarov

Gasilstvo po evropskih mestih

Leta 1898 je bilo organizirano gasilstvo v velikih mestih Evrope takole:

— Dunaj je imel 490 poklicnih in 1500 prostovoljnih gasilcev; imeli so 9 parnih in 49 drugih brizgaln ter 10.000 m cevi.

— Budimpešta je imela 1250 prostovoljnih gasilcev, 6 parnih in 42 drugih brizgaln z 2500 m cevi.

— V Berlinu so za vse gasilce porabili na leto 1,5 milijona mark. Imeli so 9 parnih in 32 drugih brizgaln z 18.000 m cevi.

— V Carigradu so zaradi pogostih požarov organizirali gasilsko službo tako, da so z najmočnejšim delom vojske ustanovili gasilski polk, ki je imel 5 bataljonov in 7600 mož. Ta polk je imel na razpolago 11 parnih in 32 drugih brizgaln.

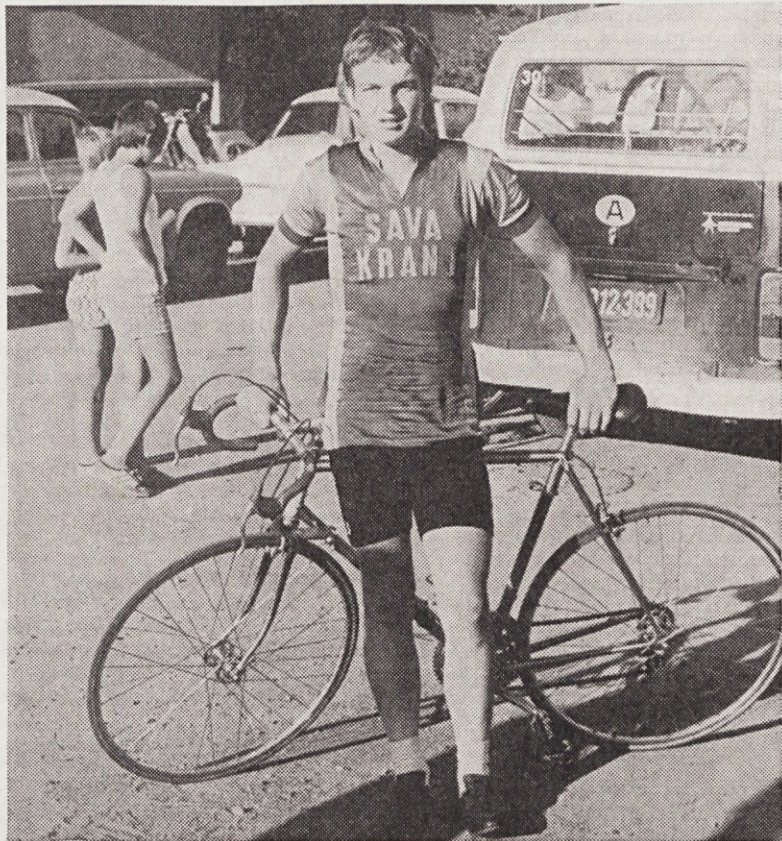
— Petrograd (Leningrad) je imel samo plačane gasilce, in to 1080 mož. V mestu je bilo 6 parnih in 45 drugih brizgaln in 9.000 m cevi.

— London je imel sicer le 800 plačanih gasilcev, vendar je bila gasilska služba v tem mestu najbolj opremljena. Imeli so kar 63 parnih in 100 drugih brizgaln ter 50.000 m cevi.

— Minchen je imel poleg plačanih tudi 15.000 prostovoljnih gasilcev, ki so gasili požare z 2 parnimi in 33 drugimi brizgalnami.

— Leipzig je požarno službo v glavnem zaupal 700 prostovoljnim gasilcem. Imeli so 4 parne in 43 drugih brizgaln z 20.000 m cevi.

Ivan Petrič

...Ropret, trikratni državni mladinski prvak, najboljši mladi kolesar Jugoslavije

Bojan Ropret 3-krat državni prvak

Minil je še en mesec uspešnih nastopov naših kolesarjev na številnih tekmovanjih.

Na dirki po Beli Krajini (2. septembra) je med člani zasedel Valenčič 3. mesto, Zagar je bil 6., Hvasti 8 in Rakuš 10. Med mladinci je zmagal Ropret, 4. Udovč, 7. Terlav, 10. Lamberger.

8. septembra

Na Rogovi dirki je kolesarje vodila pot iz Ljubljane do Kočevja in nazaj. Med člani je bil Valenčič 2., Hvasti 5., Zagar 9.

Mladinci so se uvrstili takole:

1. Ropret, 6. Terlav, 9. Udovič, 10. Reven. To je bila obenem peta in zadnja dirka, ki se je točkovala za slovensko prvenstvo. Valenčič je zasedel 2. mesto, Zagar pa 5. Mladinci pa so osvojili: 1. mesto Ropret, 2. Terlav, 5. Udovič.

Člani so se 15. septembra udeležili dirke po Podravini. V prvi etapi je bil Valenčič 8., Zagar 10., v drugi pa je Zagar zmagal, Valenčič pa je bil 4.

Isti dan je bilo v Podravski Slatini državno prvenstvo za turiste. Med mladinci se je Rozman uvrstil na 7. mesto, na 10. Beton, 11. je bil Debeljak. Ekipno so zasedli drugo mesto. Člani so bili še boljši. Ropret je bil 4., Zagar 5., in Cerkovnik 7. Ekipno pa so osvojili prvo mesto.

Na mednarodni dirki po poteh Avnoja je Zagar zasedel 5. mesto, Valenčič 8., Hvasti 14. Ekipno pa so bili prvi.

27.—29. septembra je bilo v Zagrebu državno prvenstvo v gorski vožnji na kronometer in v specialni disciplini na dirkališču.

V gorski vožnji je bil naš Ropret najboljši, Reven 3., Udovič 5., Terlav 9. Pri članih pa sta bila Zagar 5. in Valenčič 8.

V vožnji na kronometer (s posamičnim startom) je zopet zmagal Ropret, 4. je bil Udovič, 7. pa Reven. Člani: 3. Valenčič, 12. Zagar.

Na dirkališču je na 4000 m zmagal Ropret, pri članih je bil Valenčič 4., Rakuš 5., Tulipan 6.

Na 1000 m je pri članih Rakuš osvojil 3. mesto.

V disciplini 1000 m z 2000 m sprinta je tretje mesto osvojil Tulipan. Četrty je bil Rakuš. V ekipni vožnji na 4000 m pa sta tako članska kot mladinska ekipa osvojili drugo mesto.

Tako je letošnja bera na državnih prvenstvih skupaj s cestnim takaka:

Ekipno eno prvo mesto in tri druga mesta.

Posamezno je mladinec Ropret osvojil trikrat naslov državnega prvaka. Tretja mesta pa so osvojili Reven, Rakuš, Tulipan in dvakrat Jože Valenčič.

Ob tem velja povedati še to, da vodi Ropret v točkovanju za najboljšega mladega jugoslovanskega kolesarja za pokal Siporeksa s takšno prednostjo, da ga ne more nobeden več prehiteti.

Simon Tulipan

I. športne igre POLIKEM

Kot je bilo že objavljeno v našem časopisu, so se naši športniki 22. 9. 1974 udeležili I. športnih iger združenega podjetja Polikem. Tekmovanja smo se udeležili v vseh panogah. Organizator iger sta bili tovarni COLOR in DONIT. Ob 7. uri so se zbrali vsi športniki v defile, ki ga je vodila pihalna godba tovarne Donit, in prikorakali na otvoritveno mesto, kjer je igre otvoril v. d. generalni direktor POLIKEMA tov. Janez Beravs.

Po otvoritvi iger so vodniki odpeljali ekipe po posameznih panogah na določena tekmovalna mesta.

Naši tekmovalci so v posameznih panogah dosegli naslednje rezultate:

Namizni tenis

V predtekmovanju je naša ekipa igrala s Colorjem in ga premagala s 3:0. V polfinalu pa so se naši nato srečali z ekipo Melamina iz Kočevja in jo prav tako premagali s 3:1. Finalno srečanje je naša ekipa igrala z Donitom in izgubila s 3:1 in tako zasedla drugo mesto, prvi pa je bil Donit.

Streljanje — ženske

Naša ekipa je premočno zmagala s prednostjo 75 krogov, skupno pa so naredile 378 krogov, naša tekmovalka Vika Cvetkovič je osvojila prvo mesto s 150 krogi, tretja je bila Ema Zajc s 120 krogi in četrta naša tekmovalka Silva Stremečki s 108 krogi. Ekipno je bila druga ekipa Donita s 303 krogi z najboljšo posameznico Gaby Kopač s 127 krogi. Kako močna je bila naša ekipa, govori tudi podatek, da bi v moški konkurenci zasedla 6. mesto.

Streljanje — moški

Nastopilo je 10 ekip. Naši strelci, ki so navajeni zmagovati na takšnih tekmovanjih, tudi tukaj niso razočarali in z zelo izenačeno ekipo osvojili prvo mesto s 456 krogi. Posamezno so dosegli naslednje število krogov:

Stanislav Toplišek je s 156 krogi osvojil drugo mesto, takoj za njim pa je bil na tretjem mestu Blaž Studen s 155 krogi. Tretji naš strellec Vladimir Lacko je bil 7.—8. s 145 krogi. Ekipno drugo mesto je osvojila ekipa Colorja z najboljšim strelcem Marjanom Hribernikom s 162 krogi.

Šah

Ekipa je štela 4 člane, toda naši so prvi dve koli igrali samo s tremi šahisti, nato je pa prispel tudi četrti šahist in so osatle partije igrali kompletni.

SAVA, glasilo delovne skupnosti industrije gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov izdaja uredniški odbor. Glasilo izhaja štirinajstredno, glavni in odgovorni urednik Jože Štular. Naslov uredništva: Kranj, Škofjeloška 6, telefon 22-521, interno 282. Tisk in kličjeji CP Gorenjski tisk Kranj.

List je oproščen temeljne davka na podlagi mnenja republiškega sekretariata za prosveto in kulturo SRS (št. 421-1/72 z dne 27. marca 1973).

Rezultati:

DONIT : SAVA	2:2
SAVA : SVIT	1,5:2,5
HELIOS : SAVA	2:2
JUB : SAVA	0,5:3,5
SAVA : ARBO	3:1
COLOR : SAVA	0:4
SAVA : KREDA	4:0

S temi rezultati je ekipa zasedla tretje mesto za ekipama Svita in Heliosa.

Rokomet

V tej panogi so nastopile 4 ekipe, vsaka ekipa je igrala z vsako. V prvi tekmi je bil naš nasprotnik Svit, ki je bil visoko poražen s 37:13, v drugi tekmi pa smo igrali z domačini iz Donita in po slabi igri v prvem polčasu izgubili na koncu z 28:21. Tretja tekma bi morala biti z Melaminom iz Kočevja, vendar le-teh ni bilo in smo tekmo dobili z 10:0 in tako z dvema dobljenima tekmama zasedli 2. mesto, takoj za Donitom. Največ zadetkov za našo ekipo so dali Zorman in Valenčič po 19 in Valentar 18.

Mali nogomet

Igrali smo v drugi skupini skupaj s Colorjem in Heliosom. V prvi tekmi z ekipo Heliosa smo izgubili s 5:2, v drugi pa igrali neodločeno 2:2 in v končni razvrstitvi 5. mesto med šestimi ekipami. Zmagovalec je bila ekipa Melamina iz Kočevja.

Kegljanje — ženske

Naše tekmovalke so bile v glavnem prave rekreatorki, ker nobena aktivno ne tekmuje, kar ni bil primer v ostalih ekipah. Izmed naših tekmovalk je bila najboljša Dušanka Pavlin s 343 podrtimi keglji in je med vsemi ostalimi tekmovalkami zasedla 5. mesto. Ekipno so zasedle četrto mesto, prva pa je bila ekipa Colorja.

Kegljanje — moški

Moške ekipe so tekmoval v Domžalah v gostišču »Repovž«, ker v Medvodah nimajo tako velikega kegljišča in zaradi velikega števila ekip. Nastopalo je 8 šestčlanskih ekip. Naši kegljači so zasedli odlično drugo mesto takoj za ekipo Heliosa, ki je podrla 2326 kegljev, naši kegljači pa so podrlji 2302 kegljev. Naš najboljši tekmovalac Zemljčič je med kegljači zasedel drugo mesto s 417 podrtimi keglji.

Balinanje

V tej panogi so nas pa naši tekmovalci zelo razočarali, saj smo računali, da se bodo bolje uvrstili. Z

ekipo Colorja so izgubili 13:9, z ekipo Melamina pa prav tako 13:9 in zasedli 6. mesto. Prvo mesto pa je zasedla ekipa Colorja, ki je v finalu premagala Helios s 13:4.

Po vseh panogah sta ekipi Save in Donita zbrali po 61 točk in ker je ekipa Donita osvojila več prvih mest kakor naša, je osvojila ekipni pokal, ki ga je daroval v. d. generalni direktor POLIKEMA tov. Janez Beravs.

Naslednje leto je organizator športnih iger POLIKEMA naša delovna organizacija in ima težko nalogo, da ponovi tako dobro organizacijo tekmovanja, kot sta jo pripravili tovarni Donit in Color.

Prav tako je bilo dogovorjeno, da se organizirajo 1. zimske igre POLIKEMA v veleslalomu; čast prvega organizatorja je bila dodeljena naši delovni organizaciji.

Andrej Valenčič

TABELA SKUPNIH REZULTATOV

Mesto	Streljanje moški	Streljanje ženske	Šah	Namizni tenis	Rokomet	Balinanje	Kegljanje moški	Kegljanje ženske	Mali nogomet	Skupaj točk
1. DONIT	8	3	7	10	10	8	6	2	7	61
2. SAVA	10	4	8	9	9	5	9	1	6	61
3. HELIOS	3	—	9	7	—	9	10	3	9	50
4. COLOR	9	—	5	6	—	10	7	4	8	49
5. MELAMIN	6	—	—	8	7	7	8	—	10	46
6. SVIT	1	—	10	5	8	—	5	—	5	34
7. KREDA	7	—	3	4	—	6	—	—	—	20
8. JUB	2	—	6	—	—	—	4	—	—	12
9. COMMERCE	5	—	—	—	—	—	3	—	—	8
10. ARBO	4	—	4	—	—	—	—	—	—	8

Krvodajalci Kranja na obisku pri tovariših v Monzi

»Sem drugi najstarejši član odbora osnovne organizacije RK Naklo, aktivist in večkratni krvodajalec.« Tako je začel svoje pripovedovanje Janez Jarc, ki že 28 let živi in dela za Savo. Na občinskem odboru RK Kranj je bil izvoljen za uradni obisk v Monzo. Ker pa je doživel na tem obisku mnogo zanimivega, bom poskušal posredovati vsaj delček tega tudi vam.

»Koliko vas je odšlo na obisk in kako so vas sprejeli?« sem ga vprašal.

»Iz Kranja se nas je odpeljalo 36 in izmed teh smo bili 4 Savčani. Pred mestom Monzo so nas pristrčno pozdravili župan Monze, funkcionarji RK in krvodajalci iz mest. Na postaji RK so nam priedili pozdravni govor, iz katerega sem tudi izvedel, da v mestu slave 34-letnico krvodajalstva.«

»Kje so vas vodile poti med obiskom?« je bilo moje drugo vprašanje in Janez se je razgovoril:

»Ogledali smo si slikovito staro mesto Monzo, katedralo v njem, ki je od zunaj krase čudoviti stolpi,

v notranjščini pa so stene poslikane s freskami, ki prikazujejo pokristjanje in običaje iz 5. stoletja, ko je cerkev nastala. Sezidati jo je dala neka kraljica in v spomin nanjo so ostali predmeti, ki jih je uporabljala ter kona z biseri. V mestnem parku je ponosno stal kip »Viktor Emanuel II«, ki je bil kralj združenih (20) dežel Italije. Izven mesta smo videli nekdanjo kraljevo palačo, ki pa počasi že razpada. Spoznali smo tudi mesto in jezero Como, ki je podobno našemu blejskemu jezeru, saj ima prav tako otoček, na njem pa je cerkev sv. Janca. Ob obali jezera stoji vila Corlotta, kjer prirejajo razne kongrese. Vse skupaj leži le nekaj sto metrov od Švice. Peljali smo se tudi po jezeru. Posebnost je bilo letalo, ki je prevažalo pod svojim trupom v čolnu turiste nad jezerom. Obiskali smo tudi splošno bolnico z laboratoriji ter zavod za transfuzijo krvi v Monzi. Doletela me je čast, da sem položil naš venec na grob padlih borcev za svobodo iz I. svetovne vojne. Da pa ne bi pozabili na dom, smo zavili tudi v

lokal, da se po naše privežemo duše. Seveda ni manjkalo slovenske narodne pesmi.«

»Praviš, da bistvene razlike v zdravstvu med nami in Italijani ni. Je pa pri odvzemanju krvi. Kakšna?«

»Pri nas je vsak krvodajalec pregledan, preden mu vzamejo kri. V Italiji pa vzamejo 1/4 litra krvi človeku, ne da bi vedeli, ali je zdrav in katero krvno skupino ima. Vse to določijo v laboratorijih.«

»Pa še to zapiši,« pravi Janez, »da smo podelili krvodajalcem iz Monze priznanje RK Kranj in jih povabili, da nam vrnejo prihodnje leto obisk. S sabo bodo prinesli film, ki je nastal med našim obiskom pri njih.«

Janez je ob vrnitvi domov trdno stopil na slovenska tla in iz ust mu je ušel radosten vzklík. Zaukal je. Veselje je premagalo starost, zadihal je sveži gorenjski zrak in je kljub petdesetim letom ponoči ob 1. uri mahnil lahkotnega koraka domov.

Jože Vratarič